

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBiH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 550, Fax: 716 400, www.vrifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, vrifbih@vrifbih.ba

**IZVJEŠTAJ
O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA BUDŽETA
UNSKO-SANSKOG KANTONA
ZA 2009. GODINU**

Broj: 04-5/10

Sarajevo, juli 2010. godine

**PREDSJEDAVAJUĆEM SKUPŠTINE UNSKO-SANSKOG KANTONA
PREMIJERU VLADE UNSKO-SANSKOG KANTONA
MINISTRU FINANSIJA UNSKO-SANSKOG KANTONA**

NEOVISNO REVIZORSKO MIŠLJENJE

Osnova za reviziju

Izvršili smo reviziju konsolidovanih finansijskih izvještaja Budžeta Unsko-sanskog kantona (u daljem tekstu: Kanton) za 2009. godinu (bilansa stanja na dan 31. decembra 2009. godine i odgovarajućeg računa prihoda i rashoda, izvještaja o izvršenju Kantona za godinu koja se završava na taj dan), te reviziju usklađenosti poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima i pregleda značajnih računovodstvenih politika i drugih napomena uz finansijske izvještaje.

Odgovornost rukovodstva

Rukovodstvo Kantona odgovorno je za izradu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa posebnim propisima u Federaciji o računovodstvu i finansijskom izvještavanju u javnom sektoru. Ova odgovornost obuhvata: kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed korupcije i prevare, odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvene procjene koje su razumne u datim okolnostima. Rukovodstvo je također odgovorno za usklađenost poslovanja Vlade sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima na osnovu provedene revizije. Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u FBiH ("Sl. novine FBiH", broj 22/06), INTOSAI revizijskim standardima i Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi nalažu da radimo u skladu sa etičkim zahtjevima i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, te da je poslovanje u skladu sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Revizija uključuje sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizorskih dokaza o usklađenosti poslovanja o iznosima i objelodanjivanjima datim u finansijskim izvještajima. Izbor postupka je zasnovan na revizorskoj procjeni, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u cilju odabira revizorskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efektivnosti internih kontrola. Revizija također uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opće prezentacije finansijskih izvještaja.

Smatramo da su pribavljeni revizorski dokazi dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju temelj za naše revizorsko mišljenje.

Kvalifikacija:

- 1. Nije izvršeno konačno usklađivanje stanja sredstava i izvora sredstava u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH. Također, nije izvršeno usklađivanje stanja sredstava, izvora sredstava, obaveza i potraživanja iskazanih u knjigovodstvenim evidencijama sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom u skladu sa naprijed navedenim propisima (tačka 4.8. Izvještaja);**
- 2. Ne može se potvrditi da je izvršenje budžeta praćeno u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH, zbog čega je na kraju godine iskazan deficit u iznosu od 9.056.642 KM, koji je pokriven iz kreditnih sredstava Međunarodnog monetarnog fonda (tačka 4.3. i 4.7. Izvještaja);**

3. Nije postupljeno u skladu sa odredbama Zakona o budžetima u FBiH i Zakona o trezoru u FBiH u dijelu sačinjavanja planova novčanih tokova i odobravanja tromjesečnih i mjesečnih planova budžetskim korisnicima na osnovu prethodno sačinjenog plana novčanih tokova (tačka 4.3. Izvještaja);
4. U finansijskim izvještajima u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH nisu evidentirane i iskazane obaveze visokoškolskih institucija u najmanjem iznosu od 503.479 KM, a iste se odnose na obračunate i neisplaćene plaće i naknade uposlenih (40.408 KM), obaveze prema dobavljačima (137.285 KM), naknade troškova zaposlenih (44.002 KM) i ugovorene usluge (281.784 KM). Navedeno je imalo za posljedicu da su rashodi i izdaci u Izvještaju o izvršenju Budžeta za 2009. godinu, po ovom osnovu, manje iskazani za navedeni iznos (tačka 4.5.2. Izvještaja);
5. Nisu poduzete odgovarajuće mjere kako bi prihodi po osnovu potpisanih ugovora o koncesijama bili i naplaćeni. Također, potraživanja na osnovu potpisanih ugovora o koncesijama, koja po podacima Komisije za koncesije iznose 915.288 KM, nisu unijeta u sistem Glavne knjige, zbog čega se ne može potvrditi vjerodostojnost iskazanih potraživanja u finansijskim izvještajima (tačka 4.4. Izvještaja).

Mišljenje

Po našem mišljenju, zbog efekata koje na finansijske izvještaje mogu imati stavke navedene u prethodnom pasusu, finansijski izvještaji Unsko-sanskog kantona, po svim bitnim pitanjima ne prikazuju istinito i objektivno stanje imovine i obaveza na dan 31.12.2009. godine, rezultate poslovanja i izvršenja Budžeta, za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja tj. Uredbom o računovodstvu Budžeta u FBiH i Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu Budžeta u FBiH.

Finansijsko poslovanje Unsko-sanskog kantona tokom 2009. godine, nije bilo po svim materijalno značajnim aspektima usklađeno sa važećom zakonskom regulativom.

Sarajevo, 02.07.2010. godine

Zamjenik generalnog revizora

Branko Kolobarić, dipl. oec.

Generalni revizor

Dr. sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

SADRŽAJ

1.	UVOD	1
2.	PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE.....	1
3.	REZIME DATIH PREPORUKA.....	2
4.	NALAZI I PREPORUKE	4
4.1	Osvrt na preporuke iz prethodnog izvještaja	4
4.2	Sistem internih kontrola	5
4.3	Budžet za 2009. godinu.....	6
4.4	Prihodi i primici Budžeta za 2009. godinu	8
4.5	Rashodi i izdaci Kantona za 2009.godinu	10
4.5.1	Plaće, naknade i doprinosi.....	11
4.5.2	Izdaci za materijal i usluge.....	13
4.5.3	Tekući grantovi.....	15
4.5.4	Kapitalni grantovi	16
4.6	Kapitalna ulaganja	16
4.7	Nabavke.....	17
4.5.	Godišnji popis imovine na dan 31.12.2009. godine.....	18
4.8	Finansijski rezultat	18
4.9	Kratkoročna potraživanja i plasmani.....	19
4.10	Kratkoročne obaveze i razgraničenja	19
4.11	Dugoročne obaveze i razgraničenja.....	20
4.12	Ostali nalazi	20
5.	KOMENTAR	21

IZVJEŠTAJ
O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
UNSKO-SANSKOG KANTONA
za 2009. godinu

1. UVOD

Unsko-sanski Kanton (u daljem tekstu Kanton), kao federalna jedinica FBiH uspostavljen je Ustavom FBiH, Zakonom o federalnim jedinicama i Ustavom Unsko-sanskog kantona, koji svoje nadležnosti obavlja putem Skupštine i Vlade.

Kanton ima sve nadležnosti koje nisu Ustavom FBiH izričito povjerene federalnoj vlasti ili koje nisu Ustavom Federacije utvrđene kao zajedničke nadležnosti Federacije i Kantona. Kanton je nadležan za: Uspostavljanje i nadziranje policijskih snaga, koje će imati jedinstvene federalne uniforme s kantonalnim oznakama, Utvrđivanje obrazovne politike, uključujući donošenje propisa o obrazovanju i osiguranje obrazovanja, Utvrđivanje i provođenje kulturne politike, Utvrđivanje stambene politike, uključujući donošenje propisa koji se tiču uređivanja i izgradnje stambenih objekata, Utvrđivanje politike koja se tiče reguliranja i osiguranja javnih službi, Donošenje propisa o korištenju lokalnog zemljišta, uključujući zoniranje, Donošenje propisa o unapređivanju lokalnog poslovanja i dobrotvornih aktivnosti, Donošenje propisa o lokalnim postrojenjima za proizvodnju energije i osiguranje njihove dostupnosti, Utvrđivanje politike u vezi s osiguranjem radija i televizije, uključujući donošenje propisa o osiguranju njihova rada i izgradnje, Provođenje socijalne politike i uspostava službi socijalne zaštite, Stvaranje i primjenu politike kantonalnog turizma, razvoj turističkih resursa, Finansiranje djelatnosti kantonalne vlasti ili njenih agencija oporezivanjem, zaduživanjem ili drugim sredstvima, Obavljanje i drugih ovlaštenja utvrđenih Ustavom i zakonom Federacije i Kantona.

Zakonodavnu vlast u Kantonu vrši Skupština Kantona, a izvršnu Vlada, koju čine Premijer i 9 ministara. U 2009.godini u Kantonu je bilo ukupno 112 budžetskih korisnika: ministarstava 9, ustanova pravosuđa 8, osnovnih škola 47, srednjih škola 21, visokoškolskih institucija 8 i ostalih budžetskih korisnika 19.

Kanton u svom sastavu ima 8 općina: Bihać, Bosanska Krupa, Bosanski Petrovac, Bužim, Cazin, Ključ, Sanski Most, Velika Kladuša.

Funkciju kantonalne uprave vrše ministarstva, zavodi, uprave i ustanove u skladu sa Zakonom o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave, kojim se određuje njihov djelokrug rukovođenja kao i druga pitanja od značaja za njihovo organizovanje i funkcionisanje.

Kantonalnim ministarstvima rukovode ministri, a radom samostalnih zavoda, uprava i ustanova rukovode direktori.

Sredstva za rad kantonalnih organa uprave i ustanova kojima je povjereno izvršavanje kantonalne politike i kantonalnih propisa, utvrđuju se Budžetom Kantona.

Na dan 31.12.2009. godine broj uposlenih koji su se finansirali iz Budžeta Kantona iznosio je 5.518, od čega se na Ministarstvo obrazovanja sa korisnicima odnosi 3.619, MUP 1.180 KM, Ministarstvo pravde sa korisnicima 358, Trezor-organi uprave 323, Socijalno pedagoška živ.zajednica 38. Budžet je planiran za 5.567 uposlena.

Sjedište Vlade Kantona je u Bihaću, ulica Alije Đerzeleza br. 6.

2. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE

Predmet revizije su konsolidovani finansijski izvještaji Budžeta Unsko-sanskog kantona za 2009. godinu i usklađenost poslovanja ministarstava i drugih budžetskih korisnika u Kantonu sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Cilj revizije finansijskih izvještaja Budžeta Unsko-sanskog kantona za 2009. godinu je pribavljanje realnog osnova da se na temelju pregleda finansijskih izvještaja i pripadajućih računa budžetskih korisnika Kantona, u skladu sa usvojenim revizorskim standardima, izrazi mišljenje o tome da li su finansijski izvještaji pouzdani i da li bilansi u potpunosti odražavaju rezultate izvršenja Budžeta Kantona, kao i da se izvrši procjena da li su

rukovodioci institucija primjenjivali zakone i druge propise, koristili sredstva za odgovarajuće namjene, kao i da se ocjeni finansijsko upravljanje, funkcija interne revizije i sistem internih kontrola.

Revizija je obavljena u skladu sa internim planskim dokumentima, u razdoblju decembar 2009. godine - juli 2010. godine sa prekidima.

Obzirom da se revizija obavlja ispitivanjem na temelju uzoraka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sistemu i sistemu internih kontrola, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške mogu ostati neotkrivene.

3. REZIME DATIH PREPORUKA

Izvršenom revizijom Kantona za 2009. godinu konstatovali smo određen broj propusta i nepravilnosti, a u cilju otklanjanja istih dali smo sljedeće preporuke:

Izvršiti analizu pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji kod budžetskih korisnika, u dijelu sistematizacije radnih mjesta, kako bi se utvrdilo da li se radi o stvarno nedostajućim uposlenim u odnosu na pravilnike ili se radi o prekomjernom broju predviđenih radnih mjesta u pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji.

Donijeti Pravilnik o internim kontrolama i internim kontrolnim postupcima u skladu sa Zakonom o budžetima u F BiH i Smjernicama za uspostavu i jačanje internih kontrola kod budžetskih korisnika.

Da nadležni na Univerzitetu izvrše kompletan uvid i analizu u ranije zaključene ugovore po svim osnovama i da po istim poduzmu adekvatne mjere.

Da se na nivou Kantona organizuje interna revizija u skladu sa Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH i Pravilnikom o internoj reviziji budžetskih korisnika.

Dosljedno poštivati odredbe Zakona o budžetima u FBiH u dijelu davanja detaljnih obrazloženja od strane budžetskih korisnika uz zahtjeve i pravovremene dostave Prijedloga budžeta na usvajanje od strane Vlade kantona, kako bi Budžet bio donesen u zakonskom roku i zasnovan na relevantnim parametrima i opravdanim potrebama budžetskih korisnika.

Izradu Dokumenta okvirnog budžeta i Budžeta zasnovati na procjeni privrednog razvoja, razvoja socijalnog sektora, makroekonomskih indikatora i prognozi prihoda i rashoda u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH.

Izvršenje Budžeta uskladiti sa mjesečnim planovima novčanih tokova putem kojih se projiciraju sve uplate i isplate sa jedinstvenog računa Trezora. U slučaju smanjenja ostvarenih prihoda pravovremeno izvršiti uravnoteženje istih sa rashodima u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH.

Potrebno je izdatke u Posebnom dijelu budžeta u narednom periodu planirati u skladu sa Registrom budžetskih korisnika (Organizacionom klasifikacijom) Unsko-sanskog kantona, kako je to članom 27. Zakona o budžetima u FBiH i predviđeno u cilju omogućavanja subjektima koji imaju svojstvo pravnog lica (Univerzitet) da samostalno planiraju, izvršavaju i izvještavaju o upotrebi budžetskih sredstava.

Potrebno je doraditi Uredbu o vrsti vlastitih prihoda i načinu i rokovima raspodjele tako da se kao vlastiti prihod priznaju samo oni prihodi koji se ostvare na tržištu.

Potrebno je voditi ažurne pomoćne evidencije ostvarenih prihoda od pruženih usluga i vršiti usaglašavanje podataka iz pomoćnih evidencija sa podacima Glavne knjige.

Potrebno je izvršiti uvid u zaključene ugovore o zakupu na svim fakultetima i poduzeti odgovarajuće mjere u cilju izjednačavanja kriterija kod izdavanja poslovnih prostora, dužine trajanja ugovora, visine zakupnina, uslova i rokova plaćanja.

Preispitati Pravilnike o vrsti, načinu i rokovima raspodjele vlastitih prihoda koje su donijeli upravni odbori pojedinih fakulteta i po istom poduzeti potrebne aktivnosti obzirom da je izvršena integracija Univerziteta.

Potrebno je ispostavljati fakture korisnicima koncesija u rokovima definiranim u ugovorima, potraživanja po osnovu zaključenih ugovora o koncesijama knjigovodstveno evidentirati i poduzeti zakonom utvrđene aktivnosti i druga raspoloživa sredstva kako bi se izvršila naplata tih potraživanja i zaštitila javna dobra.

Prihode ostvarene od koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina namjenski koristiti u skladu sa Odlukom o visini i načinu utroška naknade za dodjeljivanje koncesija za geološka istraživanja i eksploataciju nemetalnih mineralnih sirovina na Unsko-sanskom kantonu.

Uspostaviti centralizovani obračun plaća za sve budžetske korisnika na nivou Kantona u skladu sa Zakonom o trezoru FBiH.

Izvršiti uvid u kompletnu dokumentaciju vezanu za isplate plaća i naknada uposlenika na Visokoj zdravstvenoj školi i po istom poduzeti odgovarajuće mjere uvažavajući zaključene ugovore sa uposlenim.

Potrebno je preispitati Samoupravni sporazum o naučnoj i poslovnoj saradnji i permanentnom stručnom usavršavanju radi ostvarivanja zajedničkih interesa u cilju efikasnijeg korištenja ljudskih resursa, koji je Visoka zdravstvena škola zaključila sa zdravstvenim institucijama u cilju regulisanja načina plaćanja „nastavnika i saradnika koji dolaze u radni odnos sa nepotpunim radnim vremenom“ i po istom poduzeti odgovarajuće mjere.

Potrebno je u Posebnom djelu Budžeta izdatke planirati po funkcionalnoj i organizacionoj klasifikaciji, kako je to Zakonom o budžetima u FBiH predviđeno, te se na taj način stvorile pretpostavke za praćenje visine izdataka do iznosa odobrenog za tog budžetskog korisnika.

Potrebno je izdatke evidentirati u skladu sa odredbama Uredbe o računovodstvu budžeta u FBiH, Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH i Računovodstvenih politika za federalne budžetske korisnike i trezor.

Potrebno je preispitati opravdanost isplate naknada za rad komisija za obavljanje poslova koji su pravilnicima o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta predviđeni kao redovni poslovi.

Preispitati zaključivanje ugovora o djelu za obavljanje poslova i zadataka, koji su pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji predviđeni kao redovni poslovi i po istom poduzeti potrebne aktivnosti.

Potrebno je preispitati opravdanost angažiranja privatne revizijske kuće, pa samim tim i stvaranje nepotrebnih izdataka, za pružanje računovodstvenih usluga obzirom da se ovi poslovi vrše redovno od strane Ureda za reviziju institucija u FBiH.

Potrebno se dosljedno pridržavati odredbi Pravilnika o poklonima, uslovima i načinu stvaranja reprezentacije.

Potrebno je izdatke priznavati u trenutku njihova nastanka, kako je to Zakonom o budžetima u FBiH predviđeno.

Potrebno je da Ministarstvo zdravstva i socijalne politike osigura da korisnici sredstava Grantova za neprofitne organizacije i Grantova javnim ustanovama dostave izvještaje o namjenskom utrošku sredstava Tekućih transfera za 2009.godinu i isto tako da u tom dijelu osigura izvještavanje u narednom periodu.

Potrebno je da Vlada Kantona u skladu sa Zakonom o izvršenju budžeta izvještava Skupštinu o namjenskom utrošku kapitalnih transfera.

Potrebno je izdatke evidentirati na pozicijama kako je to predviđeno Uredbom o računovodstvu u FBiH, Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH i Računovodstvenim politikama za Federalne budžetske korisnike i trezor u cilju iskazivanja istinitog stanja imovine u finansijskim izvještajima.

Potrebno je dosljedno poštivanje odredbi Zakona o budžetima u FBiH u djelu iskazivanja izdataka u trenutku njihova nastanka.

Potrebno se dosljedno pridržavati odredbi Zakona o javnim nabavkama BiH i u slučajevima gdje je to moguće provoditi zajedničke nabavke u cilju racionalizacije korištenja javnih sredstava

Potrebno je izvršiti konačno usklađivanje sredstava i izvora sredstava na nivou Kantona.

Potrebno je izvršiti usaglašavanje stanja sredstava utvrđenog popisom sa knjigovodstvenim stanjem u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o računovodstvu budžeta u FBiH.

Potrebno je da Ministarstvo finansija izvrši analizu iskazanog akumuliranog viška prihoda nad rashodima obzirom da je u prethodnoj godini iskazan višak rashoda nad приходima.

Izvršiti analizu iskazanih potraživanja u finansijskim izvještajima po svim osnovama, uraditi procjenu njihove naplativosti i po istom poduzeti mjere u cilju istinitog i fer iskazivanja bilansnih pozicija u finansijskim izvještajima.

Izvršiti analizu iskazanih obaveza u cilju rješavanja njihovog statusa, a posebno onih iz prethodnog perioda koje se odnose na obaveze prema radnicima.

Potrebno je namjenska sredstva za ceste, namjenska sredstva za pretvorbu poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredno, namjenska sredstva za vode, namjenska sredstva za šume i namjenska sredstva za zaštitu i spašavanje realizirati za namjene kako je to definirano Zakonom o cestama FBiH, Zakonom o poljoprivrednom zemljištu, Zakonom o vodama, Zakonom o šumama i Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i do visine prikupljenih sredstava.

Preispitati propise vezane za obračun i uplatu doprinosa kantonalnom fondu za izgradnju stanova za članove porodica šehida i poginulih boraca, RVI, demobilisanih boraca i prognanih osoba i po istom poduzeti adekvatne aktivnosti.

4. NALAZI I PREPORUKE

4.1 Osvrt na preporuke iz prethodnog izvještaja

Na osnovu izvršene revizije Konsolidovanih finansijskih izvještaja budžeta Kantona za 2009. godinu, a u okviru iste i provjere da li je postupljeno po preporukama datim u Izvještaju o obavljenoj reviziji za 2008. godinu, po kojoj je Ministarstvo finansija Unsko-sanskog kantona uputilo obavještenje o poduzetim aktivnostima po preporukama koje su date u navedenoj reviziji, konstatovano je da **nije postupljeno po preporukama koje se odnose na:**

- Dopunu pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta uz detaljan, jasan i precizan opis poslova i radnih zadataka sa utvrđenim nadležnostima i odgovornostima zaposlenih u dijelu koji se odnosi na analizu sistematiziranih radnih mjesta.
- Donošenje pravilnika o internim kontrolama i internim kontrolnim postupcima kojim bi se definisao način uspostave internih kontrola i način funkcionisanja sistema internih kontrola budžetskih korisnika, procjenu rizika za ključne procese poslovanja i način otklanjanja istih.
- Sačinjavanje planova novčanih tokova (mjesečni i tromjesečni) od strane kantonalnog Ministarstva finansija u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH.
- Evidentiranje potraživanja po osnovu zaključenih ugovara o koncesijama i poduzimanja zakonom utvrđenih aktivnosti kako bi se izvršila naplata istih i zaštitila javna dobra.
- Namjenskog korištenja prihoda ostvarenih od koncesija u skladu sa Odlukom o visini i načinu utroška naknade za dodjeljivanje koncesija za geološka istraživanja i eksploataciju nemetalnih mineralnih sirovina na Unsko-sanskom kantonu.
- Dosljednog poštivanja odredbi Pravilnika Vlade Kantona o poklonima, uslovima i načinu korištenja sredstava reprezentacije.
- Evidentiranje troškova u periodu kada su i nastali kako bi se priznavanje rashoda provodilo po načelu modifikovanog nastanka događaja u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH.
- Preispitivanje iskazanih potraživanja za sve budžetske korisnike po svim osnovama, a za iskazana potraživanja iz ranijih godina poduzimanje mjera i aktivnosti naplate, a za ona za koja se utvrdi da su zastarjela ili za koja nema osnova za naplatu donošenja relevantnih odluka.
- Uspostavu centralizovanog obračuna plaća za sve budžetske korisnika na nivou Kantona u skladu sa Zakonom o trezoru u FBiH.
- Organizovanje rada interne revizije kako je propisano važećim zakonskim propisima.

Preporuke po kojima je djelomično postupljeno, a odnose se na:

- Izradu Dokumenta okvirnog budžeta i Budžeta zasnovanu na procjeni privrednog razvoja, razvoja socijalnog sektora, makroekonomskih indikatora i prognozi prihoda i rashoda u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH.
- Dosljednu primjenu odredbi Zakona o javnim nabavkama BiH.

- Poduzimanje aktivnosti od strane Kantonalnog ministarstva finansija zajedno sa budžetskim korisnicima na poduzimanju aktivnosti na usaglašavanju, ažuriranju, procjeni i realnom vrednovanju iskazanih obaveza kod svih budžetskih korisnika.
- Realizaciju tekućih transfera u skladu sa donesenim Programima utroška sredstava tekućih transfera, a posebno u dijelu vršenja nadzora nad namjenskim utroškom sredstava tekućih transfera.
- Redovno izvještavanje Vlade Kantona o utrošenim sredstvima tekućih transfera, kako je propisano Zakonom o izvršavanju Budžeta Unsko-sanskog kantona.
- Realizaciju kapitalnih transfera u skladu sa donesenim Programima utroška sredstava kapitalnih transfera, a posebno u dijelu vršenja nadzora nad namjenskim utroškom sredstava kapitalnih transfera, kao i izvještavanje Vlade Kantona o utrošenim sredstvima kapitalnih transfera u skladu sa Zakonom o izvršavanju Budžeta Unsko-sanskog kantona.
- Vršenje godišnjeg popisa i usklađivanje stanja sredstava i njihovih izvora iskazanih u knjigovodstvu sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH.

Preporuke po kojima je u cijelosti postupljeno, a odnose se na:

- Donošenje Računovodstvenih politika u skladu sa Zakonom o budžetima, Zakonom o Trezoru u FBiH i Smjernicama za uspostavu i jačanje sistema interne kontrole kod budžetskih korisnika.
- Usklađivanje provedbenih propisa i svojih internih akata vezanih za obračun i isplatu plaća (pravilnika, odluka, rješenja, uputstava i smjernica).
- Usvajanje procedura o uvjetima i načinu korištenja službenih vozila sa utvrđivanjem normativa o utrošku goriva po vozilima i vršenje kontrole u cilju racionalizacije troškova goriva.
- Korištenje sredstava tekuće rezerve u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Zakonom o izvršenju budžeta Kantona.

4.2 Sistem internih kontrola

U skladu sa važećim propisima za uspostavu efikasnog sistema internih kontrola kod budžetskih korisnika odgovoran je menadžment. Svi ministri su odgovorni za računovodstvo i internu kontrolu svojih ministarstava uključujući i budžetske korisnike i niže potrošačke jedinice koje spadaju u njihovu nadležnost.

Izvršena je procjena funkcionisanja sistema internih kontrola kako bi se uvjerali da li uspostavljene interne kontrole osiguravaju tačnu i potpunu računovodstvenu evidenciju, usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim propisima, pouzdanost finansijskih izvještaja, ekonomično, efikasno i efektivno trošenje i zaštitu javnog novca.

Ministarstva Kantona donijela su Pravilnike o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta kojim se definiše organizacija, opis poslova uposlenih, sistem rada i rukovođenja u važnijim procesima rada kao i ključni kontrolni postupci. U istim su definisane nadležnosti i odgovornosti uposlenih, ali prema dostupnim podacima koji su prezentirani od strane odgovornih osoba po budžetskim korisnicima popunjenost uposlenih u odnosu na planirane u skladu sa pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji je različita i pretežno nije zadovoljavajuća, a kako smo se mogli uvjeriti sistemom uzorka u popunjenost kod pojedinih budžetskih korisnika. Navedeno otvara pitanje realnosti, da li su sistematizirana radna mjesta u pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji stvarno potrebna ili se radi o nerealnom broju sistematiziranih radnih mjesta koje bi mogli obavljati poslove iz zakonom utvrđene nadležnosti.

Članom 62. Zakona o budžetima u FBiH i Smjernicama za uspostavu i jačanje sistema internih kontrola donesenih od strane Federalnog ministarstva finansija, propisana je obaveza donošenja Pravilnika o internim kontrolama-internim kontrolnim postupcima za sve budžetske korisnike. Ovim Pravilnikom se trebaju utvrditi upravljački, administrativni, računovodstveni i kontrolni postupci, postupci informiranja, komunikacija, nadgledanja i procjena rizika. U odnosu na navedeno kod budžetskih korisnika Unsko-sanskog kantona, u odnosu na reviziju za prethodnu 2008.godinu donesen je dio akata propisanih Smjernicama za uspostavu i jačanje sistema internih kontrola, ali pravilnici o internim kontrolama nisu doneseni, niti je od strane budžetskih korisnika vršena procjena rizika za ključne procese poslovanja i način otklanjanja istog (planiranje i donošenje budžeta, popunjenost uposlenih u skladu sa pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, uvođenje

centralizovanog obračuna plaća za sve budžetske korisnike, aktivnosti na izmirenju obaveza i naplata potraživanja iz ranijeg perioda, funkcionisanje Kantona kroz kreditno zaduživanje kao odraz neadekvatnog planiranja i praćenja izvršavanja budžeta, isplate komisijama, evidentiranje i naplata koncesionih naknada i dr.).

Kada je u pitanju ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta i uspostava jedinstvenih pravila u nižim potrošačkim jedinicama-visokoškolskim institucijama ne može se potvrditi da su po istom uspostavljene adekvatne interne kontrole. To se posebno ogleda u nepostojanju jedinstvenih pravila i kriterija kod izdavanja poslovnih prostora, rad laboratorija, kako za potrebe visokoškolskih institucija i Univerziteta, tako i za vanjsko tržište, zaključivanja ugovora o obavljanju privremenih i povremenih poslova i utvrđivanje naknada za obavljeni rad, jer odluke o visini plaćanja angažiranih spoljnih saradnika na pojedinim fakultetima nisu usaglašene sa odlukom Vlade kantona. Također, odluke o visini reprezentacije, priznavanje korištenja mobilnih telefona, upotreba privatnog auta u službene svrhe, donošenje normativa za potrošnju goriva različite su od fakulteta do fakulteta. Poseban problem predstavljaju ugovori koji su zaključeni u ranijem periodu, jer nad realizacijom istih nije vršen adekvatan nadzor, tako da isti utiču na visinu ostvarenih prihoda i rashoda. Primjera radi dat je na uvid i Ugovor o stručnoj i poslovnoj saradnji između Biotehničkog fakulteta i Visoke zdravstvene škole o korištenju laboratorija Biotehničkog fakulteta za izvođenje laboratorijskih vježbi za studente Visoke zdravstvene škole. Za realizaciju ugovora Visoka zdravstvena škola se obavezuje da će za svaku akademsku godinu Biotehničkom fakultetu platiti iznos od 9.775 KM po ispostavljenoj fakturi, a na kraju svake akademske godine napraviti će se izvještaj o realizaciji potpisanog ugovora, koji će biti razmatran na upravnim odborima potpisnika ugovora. Nije utvrđen rok trajanja navedenog ugovora niti je prezentiran izvještaj o realizaciji istog. Također je prezentiran i ugovor o naučno tehničkoj saradnji između Visoke zdravstvene škole i JU Veterinarskog zavoda Bihać o ustupanju prostora, kemikalija i laboratorijskog pribora za izvođenje vježbi. Članom 3. ovoga ugovora je regulisano da će naknada za ustupanje prostorija, kemikalija i laboratorijskog pribora iznositi 3.000 KM, ali nije precizirano da li je to jednokratna ili naknada kako je regulisano članom 2. navedenog ugovora (90 dana od početka vježbi za svaki predmet pojedinačno).

Kad je u pitanju interna revizija stanje u odnosu na prethodnu godinu je ostalo nepromijenjeno i ista je organizovana na način da je u Ministarstvu finansija uposlen jedan stručni savjetnik koji vrši poslove kontrole kod budžetskih korisnika u skladu sa Godišnjim planom rada koji usvaja Ministar finansija, što znači da radi po nalogu ministra finansija i njemu je direktno odgovoran. Kod ostalih budžetskih korisnika nije organizovana interna revizija u skladu sa Zakonom o internoj reviziji i Pravilnikom o internoj reviziji, niti su pokrenute aktivnosti na organizovanju iste.

Izvršiti analizu pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji kod budžetskih korisnika, u dijelu sistematizacije radnih mjesta, kako bi se utvrdilo da li se radi o stvarno nedostajućim uposlenim u odnosu na pravilnike ili se radi o prekomjernom broju predviđenih radnih mjesta u pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji.

Donijeti Pravilnik o internim kontrolama i internim kontrolnim postupcima u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Smjernicama za uspostavu i jačanje internih kontrola kod budžetskih korisnika.

Da nadležni na Univerzitetu izvrše kompletan uvid i analizu u ranije zaključene ugovore po svim osnovama i da po istim poduzmu adekvatne mjere.

Da se na nivou Kantona organizuje interna revizija u skladu sa Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH i Pravilnikom o internoj reviziji budžetskih korisnika.

4.3 Budžet za 2009. godinu

Budžet Kantona za 2009. godinu u iznosu od 191.653.801 KM kao i Zakon o izvršenju Budežta za 2009. godinu Skupština kantona je usvojila 04.04.2009. godine. Do donošenja Budžeta, finansiranje za prva tri mjeseca se vršilo na osnovu Odluke o privremenom finansiranju Kantona za period od 01.01.-31.03.2009. godine koju je Skupština donijela 31.12.2008. godine. Prve Izmjene i dopune Budžeta, izvršene su 31.08.2009. godine i iste se odnose na umanjenje prihoda na 172.491.952 KM i povećanje rashoda na 184.991.952 KM, tako da je planiran deficit u iznosu od 12.500.000 KM i pokriće istog iz kreditne pozajmice od strane Vlade FBiH – od sredstava SBA u cjelokupnom iznosu. Drugim izmjenama i dopunama Budžeta prihodi su povećani na 173.509.580 KM, rashodi na 186.009.580 KM, dok je planirani deficit i pokriće istog planirano kao i prvim izmjenama i dopunama budžeta.

Budžetom Kantona za 2009. godinu, kao i Izmjenama i dopunama istoga, planirano je sljedeće:

R. br.	Opis	Budžet za 2009. Godinu	1. Rebalans Budžeta za 2009. Godinu	2. Rebalans Budžeta za 2009. godinu
1	2	3	4	
1.	Prihodi od poreza	146.760.000	133.221.364	133.065.068
2.	Neporezni prihodi	35.460.797	31.896.046	32.785.544
3.	Tekuće potpore	4.952.500	4.085.861	4.141.706
4.	Kapitalni primici	3.779.485	2.703.905	2.932.486
5.	Fond posebne namjene za zaštitu od nesreća	701.020	584.776	584.776
6.	Kreditna pozajmica od Vlade FbiH	-	12.500.000	12.500.000
I	UKUPNI PRIHODI, PRIMICI i FINANSIRANJE	191.653.802	184.991.952	186.009.580
II	UKUPNI IZDACI	191.653.802	184.991.952	186.009.580
III	VIŠAK-MANJAK (I-II)	-	-	-

Kod izrade Budžeta za 2009. godinu kao i prijedloga izmjena i dopuna istog konstatovano je da je nacrt Budžeta sačinjan od strane Ministarstva finansija sa prethodnim usaglašavanjem sa korisnicima budžetskih sredstva. Kod podnošenja zahtjeva za budžetskim sredstvima u fazi izrade i donošenja Budžeta budžetski korisnici nisu davali obrazloženja svojih zahtjeva. Jedino je Vlada Kantona dala obrazloženje za čitav budžet, što ne oslobađa obaveze svakog budžetskog korisnika da obrazloži svoj zahtjev za budžetskim sredstvima čime bi vjerodostojno opravdali zahtjeve za odobravanje traženih sredstava.

Dokument okvirnog budžeta nije u potpunosti zasnovan na procjeni privrednog razvoja, razvoja socijalnog sektora, makroekonomskih indikatora i prognozi prihoda i rashoda za godine koje su obuhvaćene istim. Obzirom da se Dokumentom okvirnog budžeta predviđaju ukupni prihodi za 2009. godinu u iznosu od 205.610.000 KM (izvorni prihodi 198.910.000 KM, tekuće potpore 4.500.000 KM i kapitalni primici 2.200.000 KM), a ostvareni prihodi u 2009. godini su iznosili samo 160.721.792 KM, dok su drugim rebalansom Budžeta u koji je uključeno kreditno zaduženje od MMF-a planirani 186.009.580 KM.

U Godišnjem Konsolidovanom iskazu o izvršenju Budžeta za period 01.01.-31.12.2009. godine, iskazani su ostvareni prihodi i primici u iznosu od 160.721.792 KM, dok su rashodi i izdaci iskazani u iznosu od 169.778.434 KM, tako da je iskazan višak rashoda nad prihodima u iznosu od 9.056.642 KM, koji je pokriven iz dugoročnog kredita od MMF-a u iznosu od 9.141.938 KM, a razlika od 3.358.062 KM u odnosu na ukupno odobreni kredit knjižena je na kratkoročnim razgraničenjima.

Vezano za izvršavanje Budžeta za 2009. godinu, konstatovano je da Ministarstvo finansija, iako je bilo poboljšanja u odnosu na prethodnu godinu nije dosljedno provodilo odredbe zakonskih i drugih propisa u dijelu sačinjavanja tromjesečnih i mjesečnih planova novčanih tokova, na osnovu kojih se izvršava Budžet Kantona, što znači da se nije na adekvatan način planirala likvidnost budžeta. Navedenim planovima novčanih tokova se trebalo u skladu sa članom 28. Zakona o budžetima u FBiH, projicirati priliv i odliv sa Jedinstvenog računa Trezora i na osnovu istih ministar finansija je bio dužan da odobri mjesečne alokacije raspoloživih sredstava budžetskim korisnicima. Iako je bilo aktivnosti, iz prezentirane dokumentacije se ne može potvrditi da su sačinjavani mjesečni planovi alokacije raspoloživih budžetskih sredstava budžetskim korisnicima i da su isti odobravani od strane ministra finansija ili ovalštene osobe.

Općinski sud u Bijaću je 12.01.2010. godine donio odluku o registraciji Javne ustanove „Univerzitet u Bijaću“ u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju, u čijem sastavu je šest 6 podružnica (Pravni fakultet, Pedagoški fakultet, Tehnički fakultet, Biotehnički fakultet, Ekonomski fakultet i Visoka zdravstvena škola). Registracijom Univerziteta brisane su iz sudskog registra javne ustanove – fakulteti koji su ušli u sastav Univerziteta, a do tada su imali svojstvo pravnog lica.

Prema prezentiranoj dokumentaciji, prilikom planiranja budžeta za 2010. godinu nije se uzela u obzir činjenica da je izvršena integracija Univerziteta, već su se u posebnom dijelu Budžeta za 2010. godinu planirali izdaci za svaki fakultet pojedinačno. Odlukom o izmjenama i dopunama Budžeta Unsko-sanskog kantona za 2010. godinu izvršene su samo formalne izmjene koje se odnose na nazive visokoškolskih institucija, ali nije došlo do suštinskih izmjena. Primjera radi umjesto ranijeg naziva Rektorata kao potrošačke jedinice promjenjen je naziv u „JU Univerzitet u Bijaću“, a ispred naziva potrošačkih jedinica izbrisane su riječi javne ustanove. Imajuću u vidu da fakulteti nemaju svojstvo pravnog lica prilikom planiranja treba se voditi računa da se Budžet za rad Univerziteta i njegovih organizacionih jedinica planira u jednom iznosu.

Ovakav način planiranja može imati za posljedicu da raspodjelu budžetom odobrenih sredstava za fakultete ne vrši Univerzitet u skladu sa zakonom utvrđenim nadležnostima i Zakonom o budžetima u FBiH, jer je isti direktno odgovoran za planiranje i izvršavanje odobrenog Budžeta, a ne fakulteti kao podružnice Univerziteta.

Dosljedno poštivati odredbe Zakona o budžetima u FBiH u dijelu davanja detaljnih obrazloženja od strane budžetskih korisnika uz zahtjeve i pravovremene dostave Prijedloga budžeta na usvajanje od strane Vlade kantona, kako bi Budžet bio donesen u zakonskom roku i zasnovan na relevantnim parametrima i opravdanim potrebama budžetskih korisnika.

Izradu Dokumenta okvirnog budžeta i Budžeta zasnovati na procjeni privrednog razvoja, razvoja socijalnog sektora, makroekonomskih indikatora i prognozi prihoda i rashoda u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH.

Izvršenje Budžeta uskladiti sa mjesečnim planovima novčanih tokova putem kojih se projiciraju sve uplate i isplate sa jedinstvenog računa Trezora. U slučaju smanjenja ostvarenih prihoda pravovremeno izvršiti uravnoteženje istih sa rashodima u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH.

Potrebno je izdatke u Posebnom dijelu budžeta u narednom periodu planirati u skladu sa Registrom budžetskih korisnika (Organizacionom klasifikacijom) Unsko-sanskog kantona, kako je to članom 27. Zakona o budžetima u FBiH i predviđeno u cilju omogućavanja subjektima koji imaju svojstvo pravnog lica (Univerzitet) da samostalno planiraju, izvršavaju i izvještavaju o upotrebi budžetskih sredstava.

4.4 Prihodi i primici Budžeta za 2009. godinu

Prema konsolidiranim finansijskim izvještajima i Izvještaju o izvršenju Budžeta za 2009. godinu ukupni prihodi i primici su iskazani u iznosu 169.891.118 KM, što je u odnosu na prihode i primitke definirane Izmjenama i dopunama Budžeta za 2009. godinu manje za 16.118.462 ili 8,67%.

U odnosu na prethodnu godinu ostvareni su manji prihodi i primici u iznosu 25.931.660 KM ili 13,24%.

Struktura iskazanih prihoda i primitaka sa indeksima ostvarenja daje se u slijedećem tabelarnom pregledu:

R.br.	Opis	Budžet za 2009. Godinu	Ostvareno u 2008. godini	Ostvareno u 2009. godini	Index 5/3	Index 5/4
1	2	3	4	5	6	7
Ukupni Prihodi i primici i financiranje (od 1 do 6)		186.009.580	195.822.778	169.891.118	93,33	86,76
Ukupni Prihodi (od 1 do 4)		169.992.318	178.956.869	158.230.496	93,08	88,42
1.	Prihodi od poreza	140.040.287	151.612.440	133.578.715	95,39	88,11
1.1.	Porez na dobit poduzeća	5.432.087	2.126.240	4.472.734	82,34	210,36
1.2.	Porez na plaće i radnu snagu	0	13.262.665	756.245	0,00	5,70
1.3.	Domaći porez na dobra i usluge	400.000	1.248.891	401.442	100,36	32,15
1.4.	Prihodi od indirektnih poreza	125.913.563	134.586.237	120.109.957	95,39	89,24
1.5.	Ostali porezi	0	388.807	37.099	0,00	9,54
1.6.	Porez na dohodak	8.294.637	0,00	7.801.238	94,05	0,00
2.	Neporezni prihodi (2.1+2.2+2.3)	25.810.325	22.839.647	20.608.634	79,85	90,23
2.1	Prihod od poduzetničkih aktivnosti	122.500	430.968	126.499	103,26	29,35
2.1.1	Prihod od javnih poduzeća	102.500	114.169	55.519	54,16	48,63
2.1.2	Ostali prihodi od imovine	0,00	87.075	45.188	0,00	51,90
2.1.3	Kamate, primici od pozajmljivanja	20.000	228.727	16.109	80,55	7,04
2.1.4.	Prihod od privatizacije	0,00	996	9.683	0,00	972,19
2.2	Naknade i takse i prihodi od uslu.	22.887.825	19.429.450	17.582.575	76,82	90,49
2.2.1	Administrativne takse	1.300.000	1.688.693	1.238.747	95,29	73,36
2.2.2	Sudske takse	3.900.000	4.643.552	3.952.107	101,34	85,11
2.2.3	Komunalne takse	2.500	1.656	1.583	63,32	95,59
2.2.4	Ostale kantonalne naknade	1.836.663	547.310	182.915	9,96	33,42
2.2.5	Posebne naknade i takse	5.502.105	3.630.589	4.406.519	80,09	121,37
2.2.6	Prihod od pružanja javnih usluga	7.238.805	6.342.261	6.064.700	83,78	95,62
2.6.7.	Neplanirane uplate	3.107.752	2.575.390	1.736.004	55,86	67,41
2.3.	Novčane kazne	2.800.000	2.979.229	2.899.560	103,56	97,33
3.	Potpore (grantovi)	4.141.706	3.904.290	3.886.907	93,85	99,55
3.1	Tekuće potpore iz inostranstva	19.461	0	17.976	92,37	0,00
3.2	Tekuće potpore iz Federacije	4.122.245	3.904.290	3.868.931	93,85	99,09
4.	Prihodi temeljem zaostalih obvez	0	600.491	156.240	0,00	26,07
5.	Primici i financiranje	15.432.486	594.791	11.633.234	75,38	1955,7
6.	Razgraničeni prihodi iz ranijih g.	0	16.271.119	27.388	0,00	0,17

Iz prezentirane tabele je vidljivo da je najveće ostupanje ostvarenja prihoda u odnosu na planirane bilo na pozicijama ostalih kantonalnih naknada za 1.653.748 KM ili 90,34% i na poziciji neplaniranih uplata 1.371.748 KM ili 44,14%, za što nije dato adekvatno obrazloženje.

Prihodi od pruženih javnih usluga su u finansijskim izvještajima iskazani u iznosu 6.064.700 KM i većim djelom su iskazani na poziciji vlastitih prihoda 4.390.523 KM i prihodi od pruženih usluga građanima 1.638.701 KM. Naglašavamo da vlastiti prihodi iz godine u godinu opadaju, što dovodi u pitanje realnost planiranja ili nepoduzimanje adekvatnih mjera na stvaranju pretpostavki za naplatu istih.

Vlada je 13.11.2009. godine donijela Uredbu o vrsti vlastitih prihoda i načinu i rokovima raspodjele kojom je za sve budžetske korisnike definirala koje aktivnosti predstavljaju vlastite prihode. Ovi prihodi u skladu sa navedenom Uredbom korisnici budžeta koriste za pokriće rashoda nastalih obavljenjem zakomom utvrđenih poslova, a ostatak za materijalne troškove korisnika, kapitalne izdatke, isplatu plaća u skladu sa važećim propisima o načinu obračuna i isplate plaća kod korisnika budžeta i to do kraja fiskalne godine, a neutrošeni dio postaje javni prihod Kantona. Uvidom u spomenutu Uredbu je utvrđeno da se pod vlastitim prihodima podrazumjevaju i prihodi koje korisnici budžeta ostvare obavljajući osnovne djelatnosti propisane zakonima ili drugim propisima o osnivanju, a ne samo one koje se ostvaruju na tržištu kako je to Članom 2. Uredbe definirano. Zbog navedenog se ne može potvrditi da sve spomenute aktivnosti budžetskih korisnika predstavljaju i njihove vlastite prihode.

Na poziciji Ministarstva financija – Trezora je iskazan prihod od pruženih usluga u iznosu 96.557 KM. Uzimajući u obzir činjenicu da Trezor ne pruža usluge na komercijalnoj osnovi i da ovi prihodi predstavljaju takozvane „neraspoređene uplate“, ne može se potvrditi da su uspostavljene ažurne pomoćne evidencije ostvarenih prihoda budžetskih korisnika i da se vrši usuglašavanje pomoćnih evidencija sa podacima Glavne knjige, kako je to Zakonom o trezoru u FBiH i Uputstvu o izvršenju budžeta sa jedinstvenog računa Trezora propisano.

Najveći dio vlastitih prihoda odnosi se na prihode koje su ostvarile visokoškolske institucije (Univerzitet u Bihaću i sedam fakulteta) u iznosu od 3.244.715,24 KM ili 53,50% ukupno ostvarenih vlastitih prihoda. Navedeni prihodi se odnose na prihode od naknada za obrasce u postupku izdavanja uvjerenja i drugih isprava iz službene evidencije visokoškolskih institucija, prihode od uplata štampanja diploma, prihode od školarine za redovne i venredne studente, kao i dodiplomski i postdiplomski studij, te doktore nauka i prihode od naknada za nostrifikaciju diploma. Također je utvrđeno da pojedini fakulteti ostvaruju vlastite prihode po osnovu davanja u zakup poslovnih prostora, laboratorija, opreme, naučnoistraživačkog rada po osnovu prodaje usluga na tržištu i sl., a da se isti ne naplaćuju, ne evidentiraju ili se evidentiraju na pogrešan način. Ugovori o zakupu poslovnih prostora su različiti od fakulteta do fakulteta, sa različitim cijenama zakupnine, rokovima zakupa i iste su zaključivali dekanii fakulteta sa zakupoprincipima. Uz ugovore nisu prezentirane saglasnosti upravnih odbora fakulteta date dekanima da mogu zaključiti predmetne ugovore. Primjera radi prezentiran je ugovor koji je 07.11.2006. godine zaključen između Ekonomskog fakulteta u Bihaću i Picerije „KD“ iz Bihaća za zakup prostorija u podrumu Ekonomskog fakulteta na rok od 10 godina. Cijena zakupa je 800,00 KM mjesečno. Ugovorom je regulisano da će zakupac izvršiti uređenje poslovnog prostora (ugostiteljskog objekta) Kafe bara – restorana, a koji se odnosi na uvođenje nove elektro instalacije, vodoinstalacije i odvoda kanalizacije, kako i kupovinu ugostiteljske opreme za potrebe ugostiteljskog objekta. U zakupninu će se uračunati ukupna novčani iznos koji je primalac zakupa uložio u rekonstrukciju i obnovu, interijere i enterijere te opremu i sve ostalo što je potrebno da se poslovni objekat dovede u funkciju. Nakon pokrića uložениh sredstava davalac zakupa postaje vlasnik uložениh sredstava, a primalac zakupa počinje sa uplatom mjesečne zakupnine. Nije prezentirana dokumentacija iz koje bi se moglo potvrditi koliki je iznos uložениh sredstava, kako u adaptaciju objekta tako i opremu, niti se vrši fakturisanje ni plaćanje mjesečne zakupnine, što znači da se po ovom osnovu ne ostvaruju prihodi.

Upravni odbori pojedinih fakulteta usvojili su pravilnike o vrsti, načinu i rokovima raspodjele vlastitih prihoda u kojima je lista vlastitih prihoda znatno šira od one koju je utvrdila Vlada Kantona Uredbom o vrsti vlastitih prihoda, načinu i rokovima raspodjele za visokoškolske institucije (prihodi koji ostvare instituti, naučnoistraživački rad i sl.). **Obzirom da je Univerzitet u Bihaću registrovan kao pravno lice i da su fakulteti članice Unevrziteta i predstavljaju samo podružnice, potrebno je preispitati navedene pravilnike, jer se u ovom slučaju radi o prihodima koje ostvari Univerzitet sa svojim podružnicama.**

Prema podacima Raspodjele javnih prihoda na korisnike Budžeta za 2009. godinu (B2 obrada) **pihodi od koncesija** su ostvareni u iznosu 53.152 KM, dok su općinama raspoređeni u iznosu 79.728 KM (Zakonom o koncesijama Unsko-sanskog kantona je predviđeno da se ovi prihodi dijele u omjeru 40 % budžetu Kantona a 60

% budžetu općina na čijem području se nalazi predmet koncesije). Prema podacima Komisije za koncesije na dan 31.12.2009. godine su bila potpisana 23 ugovora o koncesiji za geološka istraživanja i eksploataciju mineralnih sirovina, koja su u nadležnosti Ministarstva privrede i 13 koncesijskih ugovora za korištenje poljoprivrednog zemljišta i 4 koncesijska ugovora za korištenje voda u nadležnosti Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.

Iz razgovora sa odgovornim osobama iz nadležnih ministarstava i Komisije za koncesije je utvrđeno da tokom 2009. godine nisu ispostavljane fakture (Obrazac 1.) za korištenje prirodnih resursa, pa samim tim nisu niti stvorena potraživanja temeljem istog. Prema pomoćnoj evidenciji Komisije za koncesije ukupna potraživanja po ovom osnovu na dan 31.12.2009. godine iznose 915.288 KM i to od korisnika koncesija eksploataciju prirodnih resursa 833.526 KM, a od korisnika poljoprivrednog zemljišta 81.762 KM, dok se evidencija potraživanja za korisnike voda ne vodi. Vjerodostojnost iskazanih potraživanja u pomoćnim evidencijama se ne može potvrditi obzirom da ista nisu iskazana u financijskim izvještajima za 2009. godinu. Po iskazu odgovornih osoba, protiv određenih korisnika koncesija koji ne izmiruju svoje obaveze su od strane Kantonalnog pravobranilaštva pokrenuti i upravni sporovi.

Iz Izvještaja o radu Komisije za koncesije za 2009. godinu je vidljivo da na području Kantona postoji značajan broj bespravnih korisnika prirodnih resursa zbog čega određeni broj korisnika koncesija i odbija uplatiti koncesijsku naknadu tvrdeći da su izloženi neloyalnoj konkurenciji. Također, uvidom u prezentiranu dokumentaciju je utvrđeno da određeni broj korisnika koncesija, a koji imaju znatna dugovanja po tom osnovu, su dobivali poslove u značajnom iznosu od Kantonalnih organa uprave iako član 23. Zakona o javnim nabavkama BiH predviđa da se ponude kandidata koji imaju obaveze uplate javnih prihoda odbijaju.

Također, nije prezentirana dokumentacija koja bi potvrđivala da se ostvareni prihodi po osnovu koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina koristi u namjene utvrđene Odlukom o visini i načinu utroška naknade za dodjeljivanje koncesija za geološka istraživanja i eksploataciju nemetaličnih mineralnih sirovina na Unsko-sanskom kantonu, odnosno za unapređenje i zaštitu okoliša, programe razvoja, rekultivaciju devastiranih površina od posljedica eksploatacije mineralnih sirovina i finansiranje geoloških istraživanja.

Potrebno je doraditi Uredbu o vrsti vlastitih prihoda i načinu i rokovima raspodjele tako da se kao vlastiti prihod priznaju samo oni prihodi koji se ostvare na tržištu.

Potrebno je voditi ažurne pomoćne evidencije ostvarenih prihoda od pruženih usluga i vršiti usaglašavanje podataka iz pomoćnih evidencija sa podacima Glavne knjige.

Potrebno je izvršiti uvid u zaključene ogovore o zakupu na svim fakultetima i poduzeti odgovarajuće mjere u cilju izjednačavanja kriterija kod izdavanja poslovnih prostora, dužine trajanja ugovora, visine zakupnina, uslova i rokova plaćanja.

Preispitati Pravilnike o vrsti, načinu i rokovima raspodjele vlastitih prihoda koje su donijeli upravni odbori pojedinih fakulteta i po istom poduzeti potrebne aktivnosti obzirom da je izvršena integracija Univerziteta.

Potrebno je ispostavljati fakture korisnicima koncesija u rokovima definiranim u ugovorima, potraživanja po osnovu zaključenih ugovora o koncesijama knjigovodstveno evidentirati i poduzeti zakonom utvrđene aktivnosti i druga raspoloživa sredstva kako bi se izvršila naplata tih potraživanja i zaštitila javna dobra.

Prihode ostvarene od koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina namjenski koristiti u skladu sa Odlukom o visini i načinu utroška naknade za dodjeljivanje koncesija za geološka istraživanja i eksploataciju nemetaličnih mineralnih sirovina na Unsko-sanskom kantonu.

4.5 Rashodi i izdaci Kantona za 2009.godinu

U konsolidovanim finansijskim izvještajima i Izvještaju o izvršenju Budžeta Kantona za 2009. godinu, iskazani su ukupno ostvareni rashodi i izdaci u iznosu od 169.778.434 KM, što je u odnosu na odobrene koji su iznosili 186.009.580 KM manje za 16.231.146 KM. U odnosu na prethodnu godinu kada su iznosili 195.822.778 KM isti su manji za 26.044.344 KM.

Struktura rashoda i izdataka, sa indeksima ostvarenja u odnosu na plan prikazana je u slijedećoj tabeli:

R. br.	Opis	Izmje. i dopune Budžeta za 2009. godinu sa preraspodjelama	Ostvareno u 2008. godini	Ostvareno u 2009. Godini	Index (5/3)
1	2	3	4	5	6
UKUPNO (A+ B)					
A. UKUPNO IZDACI (I+II+III)		186.009.580	195.822.778	169.778.434	91,27
I TEKUĆI IZDACI (a+b+c+d)		163.609.483	173.301.081	156.142.947	95,44
a) Plaće i naknade i doprinosi (od 1 do 3)		116.635.470	120.274.277	115.808.212	99,29
1.	Bruto plaće, naknade	92.978.745	88.740.481	92.721.241	99,72
2.	Naknade troškova zaposlenih i skupštinskih zastupnika	12.862.700	20.677.962	12.317.280	95,76
3.	Doprinosi poslodavca	10.794.025	10.855.834	10.769.691	99,77
b) Izdaci za materijal i usluge (od 4 do 11)		21.894.919	21.609.324	19.133.997	87,39
4.	Putni troškovi	513.316	573.407	393.398	76,64
5.	Izdaci za energiju	2.434.530	2.594.256	2.270.951	93,28
6.	Izdaci za komunalne usluge	1.748.480	1.734.146	1.632.765	93,38
7.	Nabava materijala	1.901.836	2.969.651	1.583.448	83,26
	Izdaci za usluge prijevoza i goriva	1.355.815	1.458.780	1.282.473	94,59
9.	Unajmljivanje imovine i opreme	328.848	249.264	303.917	92,42
10.	Izdaci za tekuće održavanje	4.591.522	4.158.156	4.216.647	91,84
11.	Osiguranje, bankarske i usluge platnog prometa	175.194	159.484	135.940	77,59
12.	Ugovorene usluge	8.845.378	7.712.180	7.314.458	82,69
c) Ukupno tekući transferi (od 12 do 17)		24.887.555	31.173.516	21.022.954	84,47
13.	Tekuća rezerva	139.123	0	0	0
14.	Transferi drugim nivoima vlasti	948.142	2.215.378	506.749	53,45
15.	Grantovi pojedincima	10.496.818	10.856.106	9.661.346	92,04
16.	Grantovi neprofitnim organizacijama	7.702.607	8.203.066	5.920.517	76,86
17.	Subvencije javnim preduzećima	5.051.140	7.062.641	4.391.474	86,94
18.	Ostali grantovi-povrat i drugo	549.725	2.836.325	542.868	98,75
d) Izdaci za inostrane kamate		191.539	243.964	177.784	92,82
II KAPITALNI IZDACI (e + f)		22.400.097	22.521.697	13.635.487	60,87
e) Nabava stalnih sredstava (od 19 do 24)		14.433.718	12.335.955	7.728.000	53,54
19.	Nabavka zemljišta, šuma i višegodišnjih zasada	15.000	36.804	13.102	87,35
20.	Nabavka građevina	1.342.278	616.492	180.010	13,41
21.	Nabavka opreme	1.840.937	2.965.284	918.036	49,87
22.	Nabavka ostalih stalnih sredstava	52.000	0	0	0
23.	Nabavka stalnih sredstava u obliku prava	583.097	646.958	163.585	28,05
24.	Rekonstrukcija i investiciono održavanje	10.600.406	8.070.417	6.453.267	60,88
f) Ukupno kapitalni grantovi (od 21 do 22)		7.966.379	10.185.742	5.907.487	74,16
25.	Kapitalni grantovi drugim nivoima vlade	7.094.155	8.652.530	5.092.225	71,78
23.	Kapitalni grantovi neprofitnim organizacijam i pojedincima	872.224	1.533.212	815.262	93,47

4.5.1 Plaće, naknade i doprinosi

Plaće i naknade troškova zaposlenih, planirani su u iznosu od 105.841.445 KM, a realizirani u iznosu od 105.038.521 KM, što je manje za 802.924 KM od planiranih. Od navedenog iznosa bruto plaće i naknade realizirane su u iznosu od 92.721.241 KM, što je u odnosu na planirane (92.978.745 KM) manje za 257.504 KM. Naknade troškova zaposlenih i skupštinskih zastupnika planirane su u iznosu od 12.862.700 KM, a ostvarene su u iznosu od 12.317.280 KM što je manje u odnosu na planirane za 545.420 KM.

Za obračun plaća, naknada i drugih materijalnih prava koja nemaju karakter plaće za zaposlenike svih budžetskih korisnika nije uspostavljen centralizovani obračun plaća. Samo dijelom obračun istih je objedinjen za ministarstva i još devet korisnika u dijelu koji se vrši u Ministarstvu finansija. Po preporukama iz prethodne revizije za 2008.godinu budžetski korisnici su donijeli nedostajuće pravilnike o plaćama i iste uskladili sa provedbenim propisima. Kod obračuna i isplate plaća vršeno je ocjenjivanje uposlenih i po tom osnovu je uvećavana plaća.

Kada je u pitanju provođenje odredaba u skladu sa Zakonom o načinu ušteda u FBiH Vlada kantona je donijela odluke o umanjenju visine naknade za ishranu za vrijeme rada (topli obrok) i regresa za korištenje godišnjeg odmora. Vlada je također donijela odluku kojom je odredila za sve korisnike budžeta Unsko-sanskog kantona, službenike i namještenike u organima uprave, organima sudske vlasti, policije i zaposlene u drugim Javnim ustanovama koje se finansiraju iz Budžeta da se koeficijenti za obračun plaća

za maj 2009.godine umanje za 10%. Istovremeno, plaća za mjesec maj 2009.godine za zaposlene u oblasti predškolskog, osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja, kantonalne ustanove iz oblasti kulture i JU Pedagoški zavod Unsko-sanskog kantona obračunavat će se u mjesečnom iznosu koji će odražavati umanjene za 10% u odnosu na isplaćenu plaću za mjesec april 2009.godine. Ova Odluka je dopunjena novom od 19.06.2009.godine kojom se dodaje novi stav koji uređuje osnovicu za plaću, koja ostaje na istom nivou kao za mart i april 2009.godine. Nakon ovoga Vlada donosi Odluku o privremenim mjerama za uravnoteženje Budžeta Unsko-sanskog kantona za 2009.godinu kojom nalože da Plaće korisnika za vrijeme trajanja navedene Odluke mogu iznositi maksimalno do visine isplaćenih sredstava za plaće decembra 2008.godine umanjene u masi sredstava najmanje 10%. Isto tako je naloženo da se obustavlja isplata svih komisija koje obrazuje Skupština i Vlada Kantona, odnosno rukovodioci organa uprave, osim onih komisija koje se plaćaju iz vlastitih sredstava.

U okviru **izdataka za plaće i naknade uposlenih na visokoškolske institucije** se odnosi se odnosi 5.252.456 KM ili 5.66% od ukupnih izdataka za ove namjene.

Na ime izdataka za plaće i naknade uposlenih kod Visoke zdravstvene škole iskazan je izdatak od 294.213 KM. Uvidom u dokumentaciju koja se odnosi na obračun i isplatu plaća u 2009.godini na ovoj visokoškolskoj instituciji je utvrđeno da u Glavnoj knjizi Trezora nisu evidentirane i isplaćene obračunate plaće i naknade za dva uposlenika u iznosu od 37.112 KM, što čini 12,61% od ukupnog iznosa ovih izdataka. Ministarstvo obrazovanja, nauke kulture i sporta kao resorno ministarstvo nadležno za visokoškolske institucije prilikom mjesečnih unosa obaveza za plaće nije prihvatilo obračun za ova dva uposlenika sa obrazloženjem da isti nije u skladu sa **pozitivnim zakonskim propisima**. Prema prezentiranoj dokumentaciji u navedeno se nismo mogli uvjeriti, obzirom da su obračunu prethodili (i u dokumentaciji postoje) zaključeni ugovori između uposlenika i navedene visokoškolske institucije. Također treba imati u vidu da je u tom periodu Visoka zdravstvena škola bila pravni subjekt, registrovan kod nadležnog suda sa legitimnim rukovodnim i upravnim organom, koji odgovara za svoj rad i uvažavajući činjenicu da je i Zakonom o budžetima u FBiH regulisano da su ministri i rukovodioci budžetskih organa i tijela odgovorni za računovodstvo, unutrašnju kontrolu i nadzor, smatramo da je neosnovano obustavljena isplata plaće u 2009. godini i da obračun iste nije evidentiran u glavnoj knjizi Trezora. Također trebala bi se uvažavati i činjenica da odlaganje izmirenja ovih obaveza može imati za posljedicu naplatu navedenih potraživanja sudskim putem, kao i plaćanje zatezних kamata, što će u krajnjem rezultirati povećanje ukupnih troškova koji će teretiti budžet. Također naglašavamo da nevedeni problem nije riješen do momenta okončanja revizije, a ugovor sa uposlenim je i dalje na snazi (uposlenik obavlja poslove u 2010. godini).

Dio nastavnog kadra na Visokoj zdravstvenoj školi angažiran je na osnovu Samoupravnog sporazuma o naučnoj i poslovnoj saradnji i permanentnom stručnom usavršavanju radi ostvarivanja zajedničkih interesa u cilju efikasnijeg korištenja ljudskih resursa, permanentnog usavršavanja koji je Fakultet zaključio sa Univerzitetom u Bihać, Kantonalnom bolnicom „Dr. Irfan Ljubijankić“ Bihać, Domom zdravlja Cazin i domom zdravlja Velika Kladuša. Tačkom II navedenog sporazuma menadžmenti ugovornih strana su bili zaduženi da definišu modalitete radnog angažovanja doktora medicine, magistra medicinskih nauka i doktora medicinskih nauka i da predlože upravnim odborima potpisnika sporazuma. Nije prezentiran posebni akt o radnopravnom statusu doktora na visokoškolskim ustanovama, niti način na koji se vrši plaćanje angažiranih doktora. Prema Odluci koji je donio Upravni odbor o regulisanju plaćanja nastave za zaposlene nastavnike i saradnike „nastavnicima i saradnicima koji dolaze u radni odnos sa napotpunim radnim vremenom iz zdravstvenih ustanova na Visoku zdravstvenu školu u Bihaću određuje se plaća po održanom satu nastave i vježbi prema izboru u zvanje množeno sa brojem ukupnog angažovanja, a prema odluci Vlade USK-a broj 10-14-16-001-1/04 od 28.10.2004. godine. Ovakav način plaćanja uposlenih dovodi u neravnotežan položaj stalno uposlene na Visokoj zdravstvenoj školi sa onim koji se angažuju na nepuno radno vrijeme.

Također na poziciji naknada troškova zaposlenih i skupštinskih zastupnika Visoke zdravstvene škole nije iskazan niti evidentiran iznos od 3.296 KM, koji se odnosi na obračun izdataka za topli obrok za iste one uposlenike kojima nije isplaćena plaća za period januar- novembar 2009. godine i za pomoć uposlenim, po riješenju dekana fakulteta.

U 2009.godini je na ime poslaničkog paušala isplaćeno 436.071 KM od čega se na neto isplate odnosi 339.078 KM. Odluka o novčanim primanjima poslanika i članova radnih tijela u Skupštini izmijenjena je je 29.septembra 2008.godine kojom je regulisano da se poslanicima i zamjenicima predsjedavajućeg Skupštine koji nisu u stalnom radu u Skupštini utvrđuje stalno mjesečno primanje u Skupštini (paušal) u

iznosu od 2.000 KM i pravo na izgublenu zaradu za vrijeme kada prisustvuje sjednicama. Ova odluka je izmijenjena 29.06.2009.godine, tako da su novčana primanja poslanika i članova radnih tijela u Skupštini umanjuju za 15%. Za naknade za prisustvo u radnim tijelima i komisijama u 2009.godini ukupno je isplaćeno 71.802 KM, od čega se na neto iznos odnosi 56.111 KM.

Uspostaviti centralizovani obračun plaća za sve budžetske korisnika na nivou Kantona u skladu sa Zakonom o trezoru FBiH.

Izvršiti uvid u kompletnu dokumentaciju vezanu za isplate plaća i naknada uposlenika na Visokoj zdravstvenoj školi i po istom poduzeti odgovarajuće mjere uvažavajući zaključene ugovore sa uposlenim.

Potrebno je preispitati Samoupravni sporazum o naučnoj i poslovnoj saradnji i permanentnom stručnom usavršavanju radi ostvarivanja zajedničkih interesa u cilju efikasnijeg korištenja ljudskih resursa, koji je Visoka zdravstvena škola zaključila sa zdravstvenim institucijama u cilju regulisanja načina plaćanja „nastavnika i saradnika koji dolaze u radni odnos sa nepotpunim radnim vremenom“ i po istom poduzeti odgovarajuće mjere.

4.5.2 Izdaci za materijal i usluge

Izdaci za materijal i usluge iskazani su u iznosu od 19.133.997 KM i većim djelom se odnose na ugovorne obaveze 7.314.458, izdaci za tekuće održavanje 4.216.647, izdaci za energiju 2.270.952, izdaci za komunalne usluge 1.632.764, izdaci za nabavku materijala 1.583.448, izdaci za usluge prijevoza i goriva 1.282.473 i drugo. Značajno je spomenuti da se određeni tekući izdaci (reprezentacija, izdaci za gorivo, izdaci za štampanje, nabavka kancelarijskog materijala) planiraju u Posebnom djelu Budžeta na odgovarajućoj poziciji budžetskog korisnika i pozicijama Službe za stručne i zajedničke poslove Vlade. Navedeno ima za posljedicu činjenicu da se ne može pratiti realizacija navedenih izdataka do visine planirane za određenog budžetskog korisnika u Posebnom djelu, kako je to Zakonom o budžetima u FBiH predviđeno.

Na poziciji **Poseban materijal za potrebe civilne zaštite** evidentirana je nabava namjenske opreme **Kantonalne uprave civilne zaštite**. Uvidom u prezentiranu dokumentaciju je utvrđeno da je između ostalog nabavljeno i 6 ronilačkih odjela sa pratećom opremom koji predstavljaju stalna sredstva. Zbog navedenog se ne može potvrditi da je knjiženje ovih izdataka izvršeno na propisanoj poziciji što nije u skladu sa odredbama Uredbe o računovodstvu budžeta u FBiH, Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH i Računovodstvenim politikama za federalne budžetske korisnike.

Izdaci za rad komisija su iskazani u iznosu 470.248 KM. Uvidom u prezentiranu dokumentaciju je utvrđeno da su plaćane Komisija za izradu Zakona o stažu sa uvećanim trajanjem **Ministarstva unutarnjih poslova**, Komisija za ocjenu ispunjenosti uvjeta za obavljanje registrirane djelatnosti **Ministarstva privrede**, Komisija za ocjenu Plana aktivnosti postojećih pogona i postrojenja **Ministarstva za građenje, prostorno uređenje i zaštitu okoline** i Komisija za utvrđivanje prava na ostvarivanje novčanih podrški u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji **Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva**. Uzimajući u obzir činjenicu da poslovi koji su bili predmetom aktivnosti spomenutih komisija predstavljaju redovne poslove spomenutih ministarstava ne može se potvrditi osnovanost isplate naknada ovim komisijama.

Na ime naknada za rad komisija Visokoškolske ustanove su utrošile 109.855 KM ili 23,36% ove kategorije troškova. Najveći izdaci za rad komisija iskazani su na Ekonomskom (32.470 KM), Pedagoškom (25.195 KM) i Pravnom fakultetu (20.170 KM).

Na poziciji **Ostali izdaci od samostalne djelatnosti** su iskazani izdaci na osnovu sklopljenih ugovora o djelu u iznosu 1.954.732 KM. Veći dio ovih izdataka se odnosi na visokoškolske ustanove 1.347.412, srednjoškolske ustanove 74.877 i ustanove osnovnog obrazovanja 12.223 na ime honorarnog rada i sklopljenih ugovora s vanjskim saradnicima. Uvidom u prezentiranu dokumentaciju je utvrđeno da su sklapani ugovori o djelu i u ostalim organima uprave i to za obavljanje poslova ustrojavanja arhiva, ustrojavanje M4 obrazaca, zaprimanje i zavođenje akata, vođenje službene evidencije i arhiviranje predmeta u **Ministarstvu unutarnjih poslova**, poslove daktilografa u **Općinskom sudu Bosanska Krupa**, poslove odgovaranja na dopise, sudjelovanja u izradi općih i pojedinačnih akata, sudjelovanja u vođenju postupka u **Ministarstvu za pitanje boraca** i poslove vozača u **Ministarstvu zdravstva i Službi za stručne i zajedničke poslove Vlade**. Obzirom da spomenuti poslovi predstavljaju redovite poslove ovih organa uprave ne može se potvrditi opravdanost zaključivanja ugovora o djelu za njihovo obavljanje.

Na poziciji **Izdataka za računovodstvene usluge Ministarstva financija** iskazan je izdatak u iznosu 64.610 KM na osnovu ugovora sa Revizorskom kućom Džaferović od 26.12.2008. godine u ukupnoj vrijednosti 99.400 KM. Predmet spomenutog ugovora je revizija finansijskih izvještaja za period 1997. do 2007. godine u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima. Provedenom revizijom se ne može potvrditi opravdanost spomenutog izdatka obzirom da se revizija finansijskim izvještaja Budžeta Unsko-sanskog Kantona provodi kontinuirano od 2000. godine od strane Ureda za reviziju institucija u FBiH.

Izdaci za reprezentaciju su iskazani u iznosu 200.882 KM i većim djelom se odnose na konzumaciju jela i pića, nabavku napitaka za potrebe kafe kuhinja, troškove smještaja gostiju i nabavku poklona. Stvaranje ovih izdataka je regulirano Pravilnikom o poklonima, uslovima i načinu stvaranja reprezentacije. Uvidom u prezentiranu dokumentaciju je utvrđeno da se u određenom broju slučajeva kod korištenja ugostiteljskih usluga nije dosljedno pridržavalo spomenutog Pravilnika obzirom da određeni broj računa ne sadrži specifikaciju konzumacije i ne navodi se povod nastanka izdatka. Također za određeni broj dodjeljenih poklona nije sačinjena službena zabilješka o tome kome je i kojim povodom poklon uručen.

Na ime **izdataka za obavljanje poslova po osnovu zaključenih ugovora od nesamostalne djelatnosti** na nivou kantona iskazan je iznos od 2.870.398 KM (neto 1.954.732 KM), od čega se na visokoškolske institucije odnosi 1.636.222 KM (neto 1.346.819 KM) ili 57% ove kategorije izdataka. Najveći dio ovih troškova iskazan je kod Pedagoškog fakulteta (439.582 KM), Tehničkog fakulteta (329.882 KM), Ekonomskog fakulteta (317.780 KM) i Biotehničkog fakulteta (211.538 KM). Većina poslova za koje su zaključivani ugovori na fakultetima se odnosi na obavljanje poslova nastavno-naučnog procesa dodiplomskog studija (predavanja, vježbe, ispiti i sl.). Uvidom u prezentiranu dokumentaciju utvrđeno je da su fakulteti različito postupali kod obračuna naknade za obavljani posao nastavno-naučnog rada i da cijene sata za rad redovnog i vanrednog profesora, docenta, predavača, magistra i asistenta nisu u svim slučajevima bile usklađene sa Odlukom koju je donijela Vlada Kantona 20.10.2004. godine. **Također vrijednost ugovorenog posla u pojedinim ugovorima sa vanjskim saradnicima je utvrđena u kumulativnom iznosu na nivou jednog semestra ili jedne školske godine. Iz naprijed navedenog može se konstatovati da se postupalo različito kod utvrđivanja visine naknade spoljnih saradnika o čemu u narednom periodu treba voditi računa i utvrditi jedinstvene kriterije za sve fakultete (podružnice) Univerziteta.**

Prezentiran je ugovor o djelu Visoke zdravstvene škole zaključen za obavljanje poslova pravnog savjetnika u oblasti praćenja zakonske regulative na fakultetu, postupcima provođenja odredbi izbora dobavljača u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama BiH, prisustvovanja sjednicama upravnog odbora i sl. Ugovorom je utvrđena cijena i rok trajanja istog, kao i način izvršenja posla. Obračunate ukupne naknade po ovom ugovoru za period od godinu dana (2008. i 2009. godina) u bruto iznosu iznosili su 4.799 KM, međutim iste niti su isplaćene niti evidentirane u Glavnoj knjizi trezora.

Značajno je napomenuti da je određeni broj računa tekućih izdataka koji su bili uzorci tokom revizije bili iz 2008. godine ili su naknadno stornirani i izkazivani kao trošak 2010. godine, čime je narušeno Načelo modificiranog nastanka događaja, definirano Zakonom o budžetima u FBiH, koje predviđa da se izdaci iskazuju u trenutku njihova nastanka, što je posebno izraženo kod visokoškolskih institucija.

Na poziciji visokoškolskih institucija u Glavnoj knjizi Trezora osim plaća i naknada uposlenih nisu evidentirane i iskazane obaveze stvorene u 2009. godini, a iste se odnose na obaveze za tekuće izdatake za materijal i usluge (putni troškovi, izdaci za kancelarijski materijal, gorivo, komunalne usluge, ugovorene usluge i sl.) u iznosu od 458.272 KM, čime se ne može potvrditi vjerodostojnost i tačnost iskazanih izdataka u finansijskim izvještajima kako visokoškolskih institucija tako i Kantona kao cjeline. Najveći dio neevidentiranih obaveza (izdataka) odnosi se na Tehnički fakultet (159.201 KM), Pedagoški fakultet (132.615 KM) i Biotehnički fakultet (84.791 KM). Imajući u vidu naprijed navedeno nije postupljeno u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH i Uredbom o računovodstvu u FBiH, obzirom da rashodi i izdaci nisu evidentirani u periodu kada je nastala obaveza za plaćanje kako je regulisano članom 59. Navedenog Zakona.

Potrebno je u Posebnom djelu Budžeta izdatke planirati po funkcionalnoj i organizacionoj klasifikaciji, kako je to Zakonom o budžetima u FBiH predviđeno, te se na taj način stvorile pretpostavke za praćenje visine izdataka do iznosa odobrenog za tog budžetskog korisnika.

Potrebno je izdatke evidentirati u skladu sa odredbama Uredbe o računovodstvu budžeta u FBiH, Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH i Računovodstvenih politika za federalne budžetske korisnike i trezor.

Potrebno je preispitati opravdanost isplate naknada za rad komisija za obavljanje poslova koji su pravilnicima o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta predviđeni kao redovni poslovi.

Preispitati zaključivanje ugovora o djelu za obavljanje poslova i zadataka, koji su pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji predviđeni kao redovni poslovi i po istom poduzeti potrebne aktivnosti.

Potrebno je preispitati opravdanost angažiranja privatne revizijske kuće, pa samim tim i stvaranje nepotrebnih izdataka, za pružanje računovodstvenih usluga obzirom da se ovi poslovi vrše redovno od strane Ureda za reviziju institucija u FBiH.

Potrebno se dosljedno pridržavati odredbi Pravilnika o poklonima, uslovima i načinu stvaranja reprezentacije.

Potrebno je izdatke priznavati u trenutku njihova nastanka, kako je to Zakonom o budžetima u FBiH predviđeno, imajući u vidu da neblagovremeno evidentiranje rashoda i izdataka utječe na tačnost i istinitost finansijskog rezultata.

4.5.3 Tekući grantovi

Na dan 31.12.2009.godine u Konsolidovanom godišnjem iskazu o izvršenju Budžeta iskazani su tekući grantovi u ukupnom iznosu od 21.022.954 KM, što je manje u odnosu na planirane za 3.864.601 KM. U skladu sa odredbama Zakona o izvršavanju budžeta Unsko-sanskog kantona za 2009.godinu prema usvojenim kriterijima, programima i javnim oglašavanjem izvršen je raspored sredstava kako slijedi:

Ministarstvo zdravstva i socijalne politike je ukupno realizovalo 10.132.181 KM od čega se na isplate pojedincima (smještaj u ustanove socijalne zaštite, smještaj u drugu porodicu, civilne žrtve rata i trudničko bolovanje) odnosi 8.184.559 KM i isto je regulisano zakonskim propisima. Neprofitnim organizacijama je isplaćeno 346.800 KM (Crveni Križ, NSS zdravstva i dr.) i subvencije javnim ustanovama 1.600.821 KM (Kantonalna bolnica Irfan Ljubijankić, Opća bolnica Sanski Most i druge). Ova sredstva su doznačena na osnovu programa koje je donijela Vlada kantona, a na prijedlog resornog ministarstva. **Nakon uvida u dokumentaciju konstatiramo da do momenta revizije izvještavanje za grantove neprofitnim organizacijama i javnim ustanovama nije izvršeno, što nije u skladu sa Zakonom o izvršenju budžeta, uz obrazloženje odgovornih osoba da izvještaje očekuju i iz tog razloga smatramo da odgovorni ljudi u Ministarstvu trebaju poduzeti adekvatne mjere kako bi korisnici izvijestili Ministarstvo o namjenskom utrošku sredstava.**

Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta ukupno je realizovalo 4.773.625 KM od čega je utrošeno: grantovi pojedincima 178.151 KM (stipendije i zdravstveno osiguranje djece čiji roditelji ne rade uz dokumentaciju, a na osnovu Zakona o zdravstvenom osiguranju), grantovi neprofitnim organizacijama 4.284.311 KM (grant za vjeru, sport, RTV, kulturu, mlade, reformu obrazovanja, predškolsko obrazovanje-dječiji vrtići) i subvencije javnim preduzećima 311.163 KM (fakturisano na osnovu Protokola za smještaj i ishranu studenata). Prezentirani su izvještaji o trošenju datih sredstava.

Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva je ukupno realizovalo 3.072.133 KM od čega je utrošeno na: grantovi drugim nivoima vlasti 293.429 KM (povrat općinama 2% od šuma po Zakonu o šumama), grantovi pojedincima 148.934 KM (prezentirani izvještaji za održane sajmove za koje su doznačena sredstva i oblast veterine za troškove suzbijanja bolesti životinja, naknada štete za uginule životinje i zdravstvena zaštita životinja, a nadzor je vršen od strane inspekcije i tek po njihovom zapisniku je vršena isplata sredstava), grantovi neprofitnim organizacijama 150.280 KM (Veterinarski zavod prezentiran izvještaj sa službenom zabilješkom Komisije) i subvencije javnim preduzećima 2.479.489 KM (poticaji u poljoprivredi preduzećima i fizičkim licima, a dodjela sredstava je vršena po Odluci i uputstvu o načinu ostvarivanju novčane podrške u općinama, tako da su općinske službe za poljoprivredu vršile nadzor i samo uz zapisnik i kompletnu dokumentaciju koji su dostavljani Ministarstvu vršena je isplata sredstava).

Ministarstvo za pitanja boraca i ratnih vojnih invalida je ukupno realizovalo 1.236.683 KM od čega je utrošeno na: grantovi drugim nivoima vlasti 35.375 KM (obilježavanje značajnijih datuma), grantovi pojedincima 824.008 KM (Zakon o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica za troškove dženaza-sahrana, pomoć u liječenju i lijekovima, školovanje pripadnika boračke populacije,

pomoć socijalno ugroženim pripadnicima boračke populacije i stipendiranje) i grantovi neprofitnim organizacijama 377.300 KM (boračka udruženja, općinske organizacije za sport i rekreaciju RVI, kupovina 3 lifta za kvadruplegičare). Prezentirani su izvještaji o namjenskom utrošku sredstava.

Kantonalna uprava civilne zaštite je ukupno realizovala 106.425 KM za grantove drugim nivoima vlasti kroz participaciju u plaćanju doprinosa za zdravstveno, penzijsko i invalidsko osiguranje i beneficirani staž timova za deminiranje po Programu deminiranja 2009-faza XI, a sve u skladu sa članom 199. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća.

Ministarstvo privrede je ukupno realiziralo 75.913 KM za grantove neprofitnim organizacijama. Za utrošak ovih sredstava Vlada je donijela programe, a korisnici sredstava su u skladu sa programima dostavili izvještaje o namjenskom utrošku sredstava o čemu je Ministarstvo privrede izvjestilo Vladu.

Potrebno je da Ministarstvo zdravstva i socijalne politike osigura da korisnici sredstava Grantova za neprofitne organizacije i Grantova javnim ustanovama dostave izvještaje o namjenskom utrošku sredstava Tekućih transfera za 2009.godinu i isto tako da u tom dijelu osigura izvještavanje u narednom periodu.

4.5.4 Kapitalni grantovi

Izdaci za kapitalne grantove planirani su Budžetom Kantona u iznosu od 7.966.379 KM, a ostvareni su u iznosu od 5.907.487 KM, što je manje u odnosu na planirane za 2.058.892 KM. Najznačajniji dio ostvarenih sredstava odnosi se na kapitalne transfere u iznosu od 4.693.302 KM koje je Ministarstvo finansija doznačavalo općinama na ime rekonstrukcije i asfaltiranja puteva, izgradnju vodovoda, rekonstrukciju sportskih dvorana i sl. Sa pozicije kapitalnih transfera Ministarstvo za pitanja boraca i ratnih vojnih invalida utrošilo je 516.009 KM (grantovi pojedincima i neprofitnim organizacijama za šehidske nišane i obilježja), Ministarstvo za obrazovanje, nauku i kulturu 258.640 KM (grantovi drugim nivoima vlade za adaptaciju kulturno historijskih objekata), Ministarstvo zdravstva i socijalne politike 50.000 KM (grantovi pojedincima i neprofitnim organizacijama).

Za kapitalne transfere koje je Ministarstvo finansija putem odluka u skladu sa Zakonom o izvršenju budžeta rasporedilo općinama na području Kantona općinski načelnici su bili u obavezi da Vladi putem Ministarstva finansija podnesu izvještaje o utrošku sredstava o čemu će Vlada izvjestiti Skupštinu Unsko-sanskog kantona. Prema prezentiranoj dokumentaciji izvještaje o utrošku sredstava od strane općina su dostavljeni, međutim nije prezentirana dokumentacija da je Vlada izvjestila Skupštinu o utrošku ovih sredstava kako je regulisano Zakonom o izvršenju budžeta.

Potrebno je da Vlada Kantona u skladu sa Zakonom o izvršenju budžeta izvještava Skupštinu o namjenskom utrošku kapitalnih transfera.

4.6 Kapitalna ulaganja

Nabavku stalnih sredstava je iskazana u iznosu 7.728.000 KM i većim djelom se odnosi na rekonstrukciju i investicono održavanje 6.453.267, nabavku opreme 918.036, nabavku građevina 180.010 i nabavku stalnih sredstava u obliku prava 163.585.

Na poziciji Ostalog investicionog održavanja **Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva** je iskazan izdatak u iznosu 456.150 KM. Uvidom u prezentiranu dokumentaciju je utvrđeno da ovi izdaci predstavljaju ulaganja u lokalne vodovode iz namjenskih sredstava voda, kako je to i definirano Programom utroška sredstava od vodnih naknada. Obzirom da vodovodi ne predstavljaju imovinu spomenutog Ministarstva, iskazivanje ovih izdataka na ovoj poziciji nije u skladu sa odredbama Uredbe o računovodstvu u FBiH, Pravilnika o knjigovodstvu budžeta u FBiH i Računovodstvenih politika za Federalne budžetske korisnike i trezor. Zbog navedenog se ne može potvrditi vjerodostojnost iskazane imovine na poziciji ovog Ministarstva.

Kantonalna uprava civilne zaštite je izvršila nabavu terenskog vozila za potrebe Kantonalnog štaba civilne zaštite u vrijednosti 99.950 KM iz posebnih naknada za zaštitu i spašavanje. Saglasnost za ovu nabavku je dala Vlada 10.10.2008. godine, a račun je ispostavljen 26.12.2008. godine kada je vozilo i preuzeto. Iskazivanjem izdataka iz prethodne godine je narušeno načelo modificiranog nastanka događaja definirano Zakonom o budžetima u FBiH koje predviđa da se izdaci priznaju u trenutku njihova nastanka. Za spomenutu nabavku značajno je spomenuti, da je u tenderskoj dokumentaciji iako nije spomenuta marka vozila koja se želi nabaviti, kroz tehničke karakteristike predmeta nabavke precizno definirano koje se vozilo želi nabaviti.

Također, ne može se potvrditi da je za rad Kantonalnog štaba civilne zaštite bila nužna nabavka vozila traženih tehničkih karakteristika, pa samim tim i cijene po kojoj je vozilo i nabavljeno, kao i opravdanost nabavke istog.

Potrebno je izdatke evidentirati na pozicijama kako je to predviđeno Uredbom o računovodstvu u FBiH, Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH i Računovodstvenim politikama za Federalne budžetske korisnike i trezor u cilju iskazivanja istinitog stanja imovine u financijskim izvještajima.

Potrebno je dosljedno poštivanje odredbi Zakona o budžetima u FBiH u djelu iskazivanja izdataka u trenutku njihova nastanka.

4.7 Nabavke

Izvršena je provjera procedura odabira najpovoljnijih dobavljača u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama BiH kod nabavke stalnih sredstava kao i za tekuće izdatke.

Služba za stručne i zajedničke poslove je provodila proceduru odabira najpovoljnijih ponuđača za potrebe organa uprave Kantona izuzev Ministarstva unutrašnjih poslova, Direkcije za ceste i nižih potrošačkih jedinica za nabavku i održavanje računarske opreme, nabavku materijala za tekuće održavanje zgrada, nabavku materijala za kafe kuhinju, održavanje vozila, usluge štampanja, nabavku kancelarijskog materijala, nabavku auto guma, nabavku i održavanje klima uređaja, usluge osiguranja i nabavke goriva. Uvidom u prezentiranu dokumentaciju je utvrđeno da je za nabavku kancelarijskog materijala izabran dobavljač na temelju najniže prosječne cijene obzirom da nisu vršene procjene potrebnih količina materijala koji se namjerava nabaviti, zbog čega se ne može potvrditi da je izabran dobavljač koji je ponudio najbolje uvjete za ugovorni organ. Kod izbora dobavljača za isporuke goriva i lož ulja provodila se procedura kroz dva javna poziva i putem pregovaračkog postupka i ista nije tokom 2009. godine okončana obzirom da se na javne pozive nije prijavio potreban broj ponuđača a na odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača u pregovaračkom postupku uložena je žalba. Uvidom u dokumentaciju je utvrđeno da Vlada nije blagovremeno donosila odluke potrebne za okončanje procedure izbora dobavljača, a po Odluci Vlade od 23.04.2009. godine ovlašten je sekretar Vlade da skopi anex ugovora sa dobavljačem koji je izabran za najpovoljnijeg za 2008. godinu.

Služba za stručne i zajedničke poslove je izvršila nabavku 2 kafe aparata u vrijednosti 6.761 KM i dva mlina za kafu u vrijednosti 1.007 KM bez provođenja procedure odabira dobavljača. Po iskazu odgovorne osobe procedura odabira dobavljača se nije provodila zbog hitnosti za spomenutim nabavkama.

Uvidom u pregled sklopljenih ugovora **Ministarstva unutarnjih poslova** je utvrđeno da nije primjenjen odgovarajući postupak odabira dobavljača kod nabavke računarske opreme iskazane u vrijednosti 14.175 KM i studije izvodljivosti iskazane u vrijednosti 20.071 KM obzirom da su ugovori sklopljeni na osnovu direktnih sporazuma.

Mješovita srednja škola Ključ je izvršila rekonstrukciju školske zgrade u vrijednosti 96.978 KM na osnovu dva odvojena konkurentna postupka, iako je za iste trebalo primjeniti otvoreni postupak. Po iskazu odgovorne osobe razlog za ne primjenu odgovarajućeg postupka proizilazi iz činjenice da je dio sredstava za ove namjene odobren tek posljednjim rebalansom Budžeta za 2009. godinu.

Ukupni izdaci za nabavku kapitalne opreme, rekonstrukciju i investiciono održavanje koje se odnosi na visokoškolske institucije iznosi 428.757 KM. Svaka visokoškolska institucija je samostalno provodila postupke izbora dobavljača za nabavku opreme i vršenja usluga što je u konačnici povećavalo ukupne troškove, koji su teretili Budžet Kantona. Većina visokoškolskih institucija nije donosila planove nabavke, koji bi bili osnov za utvrđivanje vrijednosnih razreda i pravovremeno pokretanje postupka nabavki i u krajnjem realizaciju istih u zadatom vremenskom okviru. Obzirom na iznose izvršenih nabavki postupci nabavke su se obavljali uglavnom putem pregovaračkog postupka bez objavljivanja. Također dodjela ugovora je vršana i putem direktnog sporazuma ili konkurentskog zahtjeva za dostavljanje ponuda, zavisno od visine nabavke roba ili ugovorenih radova za obavljanje usluga. Dio opreme koji je evidentiran u 2009.godini na visokoškolskim institucijama doniran je od strane institucija sa višeg nivoa tako da su one provodile procedure izbora najpovoljnijeg dobavljača.

Obzirom da je Univerzitet integrisan kao jedno pravno lice, u narednom periodu proces nabavki trebao bi se urediti tako da se isti obavlja sa jednog mjesta za sve fakultete, kako je to regulisano članom 7. Uputstva o primjeni Zakona o javnim nabavkama BiH.

Potrebno se dosljedno pridržavati odredbi Zakona o javnim nabavkama BiH i u slučajevima gdje je to moguće provoditi zajedničke nabavke u cilju racionalizacije korištenja javnih sredstava

4.5. Godišnji popis imovine na dan 31.12.2009. godine

Vrijednost stalnih sredstava u konsolidovanom bilansu stanja na dan 31.12.2009. godine iskazana je u iznosu od 206.993.922 KM, nabavna vrijednost 272.508.693 KM, a ispravka vrijednosti 68.339.049 KM. Izvori sredstava su iskazani u iznosu 183.399.888 KM, što je u odnosu na iskazana sredstva manje za 23.594.034 KM. Za navedeno odstupanje od strane nadležnih nije dato adekvatno obrazloženje. Na neusklađenost stanja sredstava i izvora sredstava je ukazivano i tokom vršenja revizija u prethodnim godinama, za što su davane i preporuke da se isto uskladi.

U konsolidovanim godišnjim izvještajima iz godine u godinu se iskazuju stanja neizmirenih kratkoročnih obaveza, u čijoj strukturi su značajne obaveze po osnovu ratnih plaća i ostale obaveze prema zaposlenim, te obaveze prema organima, institucijama i dobavljačima za isporučenu robu i izvršene usluge. Za jedan dio obaveza iz ratnog perioda knjižena su i potraživanja za ratne plaće, ali nikada nije izvršeno potpuno usklađivanje stanja iskazanih u knjigovodstvu sa stanjem utvrđenim popisom, niti su donijete konačne odluke o načinu likvidiranja utvrđenih manjkova, knjiženja viškova, o visini otpisa nenaplativih i zastarjelih potraživanja i rashodavanja stalnih sredstava i sitnog inventara. Prema obrazloženjima nadležnih, kao uzrok navedenom, je i prelazak na trezorski sistem poslovanja budžetskih korisnika, gdje je došlo do unosa kumulativnih početnih stanja u Glavnu knjigu Trezora, a da ista nisu odražavala istinit pregled stanja i poslovanja, kako za pojedinačne korisnike tako i za finansijske izvještaje Budžeta Kantona u cjelini, što je u konačnici uticalo na istinitost i tačnost iskazanih stanja u finansijskim izvještajima.

Popis na nivou Kantona je izvršen tako što je svaki budžetski korisnik pojedinačno obavio potrebne radnje: formirao komisiju za popis, popisao sredstva i izvore sredstava, usvojio izvještaj popisne komisije i pripremio odluke za usvajanje godišnjeg popisa i isknjižavanje utvrđenih manjkova i viškova i iste prosljedio Vladi Kantona na usvajanje. Međutim, do momenta okončanja revizije potrebne odluke od strane Vlade nisu usvojene niti je izvršeno konačno usklađivanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem na nivou Kantona.

Potrebno je izvršiti konačno usklađivanje sredstava i izvora sredstava na nivou Kantona.

Potrebno je izvršiti usaglašavanje stanja sredstava utvrđenog popisom sa knjigovodstvenim stanjem u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o računovodstvu budžeta u FBiH.

4.8 Finansijski rezultat

Prema prezentiranom konsolidovanom godišnjem iskazu o izvršenju Budžeta za 2009. godinu iskazano je ostvarenje prihoda i primitaka u odnosu na rashode i izdatke, kako slijedi:

R. br.	Opis	Rebalans Proračuna za 2009 godinu	Ostvareno u 2008 godini	Ostvareno u 2009 godini	Index (5/3)
1	2	3	4	5	6
A	Prihodi i primici	173.509.580	179.551.659	160.721.792	92,62
1	Prihodi od poreza	133.065.068	151.612.439	133.578.715	100,38
2	Neporezni prihodi	32.785.544	22.839.648	20.608.634	62,85
3	Potpore (grantovi)	4.141.706	4.341.799	6.051.675	146,11
4	Kapitalni primici	2.932.486	2.500	136.470	4,65
5	Fond za posebne namjene od prirodnih nesreća	584.776	0	0	0
6	Prihodi od carina	0	600.491	156.240	0
7	Primljene otplate	0	154.782	190.058	0
B	Rashodi i izdaci	186.009.580	195.822.778	169.778.434	91,27
1	Tekući rashodi	163.609.483	173.301.081	156.142.947	95,43
2	Kapitalni izdaci	22.400.097	22.521.697	13.635.487	60,87
C	Višak ostvarenih prihoda nad rashodima (A-B)	0	0	0	0
D	Višak ostvarenih rashoda nad prihodima (B-A)	12.500.000	16.271.119	9.141.938	73,13
E	Financiranje	12.500.000	0	9.141.938	73,13

U konsolidovanom godišnjem iskazu o izvršenju Budžeta na dan 31.12.2009.godine iskazan je iznos ostvarenog viška rashoda nad prihodima u iznosu od 9.141.938 KM. Prema konsolidovanom bilansu stanja i konsolidovanom bruto bilansu akumulirani neraspoređeni višak prihoda nad rashodima iskazan je u iznosu 7.249.345 KM. U izvještaju o izvršenju budžeta za 2009.godinu dato je obrazloženje za ostvareni višak rashoda nad prihodima u iznosu od 9.056.642 KM, koji će se nadoknaditi iz kredita koji je dobiven od MMF-a preko Federalnog ministarstva finansija u ukupnom iznosu od 9.141.938 KM. Razlika od 85.296 KM služi za pokriće raspoređenog viška rashoda izvještajne godine koji su knjiženi direktno na neraspoređeni višak rashoda.

Posebno ističemo da na poziciji tekućih izdataka nisu iskazani svi izdaci u revidiranoj godini, jer je dio istih prenesen u narednu godinu, a također i dio izdataka iz 2008.godine, koji je evidentiran je u 2009.godini, što znači da svi izdaci nisu evidentirani u periodu kada je obaveza za plaćanje i nastala, kako je regulisano članom 59. Zakona o budžetima u FBiH, tako da se ne može potvrditi iznos iskazanog finansijskog rezultata.

Potrebno je da Ministarstvo finansija izvrši analizu iskazanog akumuliranog viška prihoda nad rashodima obzirom da je u prethodnoj godini iskazan višak rashoda nad prihodima.

4.9 Kratkoročna potraživanja i plasmani

Kratkoročna potraživanja na dan 31.12.2009.godine iskazana su u iznosu od 16.877.576 KM i najvećim dijelom se odnose na:

- Kratkoročna potraživanja u ukupnom iznosu od 12.502.519 KM, po osnovu potraživanja od pravnih, fizičkih lica i ostala potraživanja po osnovu datih pozajmica i kredita pravnim i fizičkim licima, potraživanja od zaposlenih po osnovu akontacije za službeni put, materijalne troškove, potraživanja po osnovu unaprijed plaćene robe i usluga (avansi), potraživanja od kantonalnih organa i organizacija i ostala potraživanja po osnovu isplate bolovanja. Unutar ovih potraživanja najveći dio se odnosi na pozajmice date u ranijem periodu evidentirane na Trezoru 3.082.921 KM, Ministarstva poljoprivrede 1.290.565 KM, Ministarstva privrede 2.307.904 KM, Poljoprivrednog zavoda 409.313 KM i drugi. Obzirom da se navedena potraživanja prenose iz godine u godinu i da nisu poduzimane adekvatne aktivnosti na utvrđivanju osnovanosti evidentiranja istih o čemu skretana pažnja i u ranijim revizijama provedenom revizijom stanje istih se ne može potvrditi.
- Kratkoročni plasmani u ukupnom iznosu od 3.675.938 KM, a najvećim dijelom odnose se na date kredite od strane Ministarstva privrede 2.995.353 KM, Ministarstva poljoprivrede 329.547 KM i Ministarstva obrazovanja 73.503 KM.

Uvidom u prezentiranu dokumentaciju a vezano za kratkoročna potraživanja (Ministarstvo unutarnjih poslova, Poljoprivredni zavod) je utvrđeno da se ova potraživanja najvećim dijelom odnose na ranija razdoblja, čak i prije uspostave Trezora. Zbog navedenog potrebno je izvršiti uvid u dokumentaciju koja se odnosi na ova potraživanja, izvršiti ocjenu njihove naplativosti i shodno utvrđenom poduzeti odgovarajuće mjere (otpis, utuženje i drugo), a sve u cilju istinitog i fer iskazivanja finansijskog rezultata u finansijskim izvještajima.

Izvršiti analizu iskazanih potraživanja u finansijskim izvještajima po svim osnovama, uraditi procjenu njihove naplativosti i po istom poduzeti mjere u cilju istinitog i fer iskazivanja bilansnih pozicija u finansijskim izvještajima.

4.10 Kratkoročne obaveze i razgraničenja

Kratkoročne obaveze i razgraničenja na dan 31.12.2009.godine iskazani su u ukupnom iznosu od 45.764.621 KM, a najznačajnije se odnose na:

- Kratkoročne tekuće obaveze u iznosu od 12.588.209 KM odnose se na obaveze prema dobavljačima, obaveze po obustavljenim porezima i doprinosima, obaveze prema fizičkim licima i ostale obaveze. Dio ovih obaveza u iznosu od 7.291.421 KM je izmiren u januaru 2010.godine.
- Obaveze prema radnicima u iznosu od 18.057.576 KM odnose se na plaću 12/2009, obračunate i ukalkulisane plaće iz ranijeg perioda (94., 95., 96.,g.), kao i druge obaveze prema uposlenim (topli

obrok, regres, troškovi putovanja itd.). Dio ovih obaveza u iznosu od 9.036.050 KM je izmiren u januaru 2010.godine.

- Kratkoročna razgraničenja u iznosu od 14.017.530 KM odnose se ukalkulisane namjenske prihode od čega se najveći iznos odnosi na razgraničene prihode Direkcije za ceste (2.543.808 KM), pretvorba poljoprivrednog zemljišta (3.126.221 KM), vodne naknade (490.236 KM), šumske naknade (627.064 KM), donacije neplanirane budžetom (632.708 KM), neutrošena sredstva od MMF-a (3.358.062 KM), donacija Direkciji za ceste od Federalnog ministarstva finansija (493.309 KM).

Provedenom revizijom utvrđeno je da je Kantonalno ministarstvo pravde iskazalo obaveze prema Federalnom ministarstvu pravde u iznosu 459.659 KM za troškove izvršenja mjera pritvora, dok je prema evidencijama Federalnog ministarstva pravde iskazano potraživanje po istom 626.170 KM. Obzirom na neusaglašenost evidencija Federalnog ministarstva pravde i Kantonalnog ministarstva pravde potrebno je poduzeti aktivnosti i mjere na usaglašavanju istog. Također navodimo da je obaveza prema Federalnom ministarstvu pravde po fakturi za decembar 2009.godine u iznosu od 3.420 KM stornirana što znači da su izdaci po ovom osnovu manje iskazani za navedeni iznos.

Izvršiti analizu iskazanih obaveza u cilju rješavanja njihovog statusa, a posebno onih iz prethodnog perioda koje se odnose na obaveze prema radnicima.

4.11 Dugoročne obaveze i razgraničenja

Dugoročne obaveze i razgraničenja na dan 31.12.2009.godine iskazana su u ukupnom iznosu od 18.138.519 KM, a najznačajniji se odnose na:

- Vodovod Bužim koji je knjižen na Vladi 1.644.282 KM (sredstva Saudijskog fonda).
- Rekonstrukcija škola i nabavka školskog namještaja 3.994.235 KM knjiženo na Ministarstvu obrazovanja, nauke i kulture (sredstva Saudijskog fonda).
- Sredstva preko Federalnog ministarstva finansija 12.500.000 KM po Stand by aranžmanu, knjiženo na Ministarstvu finansija Unsko-sanskog kantona..

4.12 Ostali nalazi

Uvidom u pregled prikupljenih, a neutrošenih **namjenskih sredstava** utvrđeno je da su isti na dan 31.12.2009. godine bili raspoloživi u kumulativnom iznosu 8.614.4260 KM od čega se na prihode prikupljene na osnovu Zakona o cestama FBiH odnosi 2.543.808, prihode na osnovu pretvorbe poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe definirane Zakonom o poljoprivrednom zemljištu 3.126.221, prihode na osnovu Zakona o vodama 1.039.441, prihode na osnovu Zakona o šumama 742.652 i prihode na osnovu Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u iznosu 1.162.304. Obzirom da su za ova sredstva zakonom definirane namjene u koje se trebaju ulagati, provedenom revizijom se ne može potvrditi opravdanost odlaganja realizacije spomenutih sredstava, imajući u vidu da je i članom 3. Zakona o budžetima u FBiH regulisano da se izrada i izvršavanje budžeta zasniva na načelu zakonitosti, efikasnosti, ekonomičnosti i transparentnosti.

Potrebno je namjenska sredstva za ceste, namjenska sredstva za pretvorbu poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredno, namjenska sredstva za vode, namjenska sredstva za šume i namjenska sredstva za zaštitu i spašavanje realizirati za namjene kako je to definirano Zakonom o cestama FBiH, Zakonom o poljoprivrednom zemljištu, Zakonom o vodama, Zakonom o šumama i Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i do visine prikupljenih sredstava.

Prema Zakonu o načinu finansiranja Kantonalnog fonda za izgradnju stanova za članove porodica šehida i poginulih boraca, RVI, demobilisanih boraca i prognanih osoba postoji obaveza obračuna i uplate doprinosa od 10% na isplatu naknada van radnog odnosa, kao što su razne komisije, paušali, naknade vječnicima, i to za lica koja su u radnom odnosu. Prema Zakonu o doprinosima kantoni i nosioci osiguranja ne mogu svojim propisima uvoditi nove doprinose ili povećavati stope postojećih zakonom utvrđenih doprinosa. Zakonom o porezu na dohodak koji je stupio na snagu od 01.01.2009. godine je regulisan način utvrđivanja i plaćanja poreza na dohodak fizičkih lica na teritoriji Federacije BiH, a kantoni su bili dužni da svoje propise iz ove oblasti usklade sa navedenim zakonom.

Preispitati propise vezane za obračun i uplatu doprinosa kantonalnom fondu za izgradnju stanova za članove porodica šehida i poginulih boraca, RVI, demobilisanih boraca i prognanih osoba i po istom poduzeti adekvatne aktivnosti.

5. KOMENTAR

U ostavljenom roku Ministarstvo finansija Unsko-sanskog kantona dopisom broj 04-14-9121-6/10 od 05.10. 2010. godine očitovale se na Nacrt izvještaja o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja Budžeta Unsko-sanskog kantona za 2009.godinu. Revizorski tim razmotrio je date primjedbe na Nacrt izvještaja i navodi slijedeće:

Za primjedbu na tačku 4.2. u Nacrtu izvještaja, koja se odnosi na Sistem internih kontrola, gdje je navedeno da kod ostalih budžetskih korisnika nije organizovana interna revizija u skladu sa Zakonom o internoj reviziji i Pravilnikom o internoj reviziji upućujemo na član 9. Zakona o internoj reviziji („Službene novine FBiH“ broj: 47/08) i član 11. Pravilnika o internoj reviziji budžetskih korisnika („Službene novine FBiH) broj: 8/07), gdje su navedeni kriteriji u skladu sa kojim je propisana obaveza organizovanja interne revizije kod budžetskih korisnika.

Za primjedbu na tačku 4.3. u Nacrtu izvještaja, koja se odnosi na konstataciju da Dokument okvirnog budžeta nije u potpunosti zasnovan na procjeni privrednog razvoja, upućujemo na članove 9. do 14. Zakona o budžetima u FBiH („Službene novine FBiH“ broj: 19/06), čijom dosljednom primjenom se mogla izbjeći ovako velika razlika između projiciranih prihoda 205.610.000 KM i ostvarenih prihoda u 2009. godini 160.721.792 KM.

Za primjedbu koja se odnosi na planiranje Budžeta za 2010.godinu i činjenicu da su sredstva planirana pojedinačno za svaki fakultet, navodimo da je Budžet za 2010.godinu usvojen i objavljen početkom aprila 2010.godine (poslije integracije Univerziteta), tako da se prilikom donošenja istog Budžet za Univerzitet, mogao planirati u jednom iznosu.

Za primjedbu vezanu za tačku 4.9. koja se odnosi na Finansijski rezultat, data su samo dodatna obrazloženja i nije ih potrebno dodatno obrazlagati.

Primjedbe i obrazloženja, koja se odnose na evidentiranje nabavljenih stalnih sredstava su dijelom prihvaćene i inkorporirane u Konačan izvještaj o reviziji finansijskih izvještaja za 2009.godinu.

U komentaru na Nacrt izvještaja o izvršenoj reviziji koji je dostavio Univerzitet u Bihaću data su pojašnjenja na nalaze koji se odnose na Univerzitet sa slijedećim naglaskom. Univerzitet u Bihaću ima određena ograničenja i dalje u pogledu finansijskog poslovanja zbog neimenovanja Upravnog odbora Univerziteta u Bihaću. Dalje se navodi da se nije moglo utjecati na blagovremeno izvršavanje obaveza Univerziteta u 2009.godini, odnosno njegovih organizacionih jedinica, jer su pojedina plaćanja prolongirana bez „opravdanih“ razloga. Na nivou Univerziteta nije izvršeno usklađivanje stanja sredstava i izvora sredstava u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH, Uredbom o računovodstvu budžeta u FBiH i Pravilnikom o knjigovodstvu budžeta u FBiH, jer od strane Kantonalnog ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta, nisu pokrenute potrebne aktivnosti u cilju rješavanja navedenog problema i donošenja određenih odluka za relevantna knjiženja. Također, pokrenute su aktivnosti na analizi zaključenih ugovora u ranijem periodu i plaćanja ranije stvorenih obaveza po ugovorima zaključenim sa nastavnicima za izvođenje nastave, provođenju javnih nabavki, donošenje Pravilnika o vrsti, načinu i rokovima raspodjele vlastitih prihoda, koji je putem Senata prosljeđen Kantonalnom ministarstvu obrazovanja, nauke, kulture i sporta na davanje saglasnosti.

Rukovodilac sektora za finansijsku reviziju:

Mirsada Janjoš, dipl. oec.

Vođa tima:

Fuad Velić, viši revizor, dipl. oec.

Član tima:

Danko Buhač, revizor, dipl. oec.